

ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

Resim-İş Eğitimi Bilim Dalı

**RESİM-İŞ EĞİTİMİ PROGRAMINA KAYITLI LİSANS VE
YÜKSEK LİSANS ÖĞRENCİLERİNİN RESİMLERDEKİ
METAFİZİK ÖGELERDEN ÇIKARDIKLARI ANLAMLAR**

Kemal ÖZEN

Danışman

Prof. Dr. İbrahim Halil TÜRKER

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Haziran, 2019

TELİF HAKKI

2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu Ek Madde 40 hükümleri çerçevesinde (Ek:22/2/2018-7100/10 md.) “*Lisansüstü tezler yetkili kurum ve kuruluşlar tarafından gizlilik kararı alınmadıkça, bilime katkı sağlamak amacıyla Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi tarafından elektronik ortamda erişime açılır.*”

Araştırmacılar tezlerin tamamı veya bir bölümünü yazarın izni olmadan ticari veya mali kazanç amaçlı kullanamaz, yayınlamayaz, dağıtamaz ve kopyalayamaz. Ulusal Tez Merkezi Web Sayfasını kullanan araştırmacılar, tezlerden bilimsel etik ve atıf kuralları çerçevesinde yararlanırlar.

YAZARIN

Adı : Kemal

Soyadı : ÖZEN

Bölümü : Güzel Sanatlar Eğitimi

İmza :

Teslim Tarihi :

TEZİN

Türkçe Adı : Resim-İş Eğitimi Programına Kayıtlı Lisans ve Yüksek Lisans Öğrencilerinin Resimlerdeki Metafizik Öğelerden Çıkardıkları Anlamlar.

İngilizce Adı : Undergraduate and Graduate Students Registered in Fine Arts Education Department The Implications of Students from Metaphysical Elements in Pictures.

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazar Adı Soyadı: Kemal ÖZEN

İmza: .....

KABUL VE ONAY

Kemal ÖZEN tarafından hazırlanan “**Resim-İş Eğitimi Programına Kayıtlı Lisans ve Yüksek Lisans Öğrencilerinin Resimlerdeki Metafizik Ögelerden Çıkardıkları Anlamlar**” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği ile Ondokuz Mayıs Üniversitesi **Güzel Sanatlar Eğitimi** Anabilim Dalı, **Resim-İş Eğitimi Bilim Dalı**’nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Prof. Dr. İbrahim Halil TÜRKER

Resim-İş Öğretmenliği, Ondokuz Mayıs Üniversitesi

Başkan: (Unvanı Adı Soyadı)

(Anabilim Dalı, Üniversite Adı)

Üye: (Unvanı Adı Soyadı)

(Anabilim Dalı, Üniversite Adı)

Üye: (Unvanı Adı Soyadı)

(Anabilim Dalı, Üniversite Adı)

Bu tezin **Güzel Sanatlar Eğitimi** Anabilim Dalı, **Resim-İş Eğitimi Bilim Dalı**’nda Yüksek Lisans tezi olması için şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Tarihi: __/__/__

Prof. Dr. Ali ERASLAN

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

(İmza ve Mühür)

Anneme ve Yavuz'a

TEŞEKKÜRLER

Akademik ve sanat pratiğimin gelişmesinde, meslek hayatına atılmamda çok değerli destekleri olan, her konuda yardımlarını hiçbir zaman esirgemeyen değerli hocam ve tez danışmanım Prof. Dr. İbrahim Halil Türker'e sonsuz teşekkürlerimi ve minnetlerimi sunuyorum.

En büyük destekçim, esin kaynağım, rol modelim anneme, bu zamana kadar bana gösterdiği özveri için ne kadar teşekkür etsem azdır. Sonsuz desteğini ve güvenini her zaman hissettiren, düştüğümde kaldıran, dost, sırdaş Yavuz'a minnet ve teşekkürlerimi sunuyorum.

**RESİM-İŞ EĞİTİMİ PROGRAMINA KAYITLI LİSANS VE
YÜKSEK LİSANS ÖĞRENCİLERİNİN RESİMLERDEKİ
METAFİZİK ÖGELERDEN ÇIKARDIKLARI ANLAMLAR**

Yüksek Lisans Tezi

Kemal Özen

ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Haziran 2019

ÖZ

Kökenleri beş bin yıl öncesine dayanan resimdeki metafizik ögeler 19. yy.'a geldiğinde ressam Giorgio De Chirico tarafından kimlik kazandırılmış ve dünya sanat tarihinde yerini almış önemli sanat akımlarından biri haline gelmiştir. Bu çalışmada, ressamların zihinlerinden çalışma alanlarına sızan metafizik ögelerin geçmişi araştırılmış ve günümüze kadar süren bu izler takip edilmiştir. Özellikle sanatçı, sanat tarihçisi ve felsefe uzmanları tarafından yapılan yorumlara dayanarak resim sanat tarihini adeta çepeçevre sarmış olan 'metafizik' kavramı açıklanmaya çalışılmıştır. Bu amaç doğrultusunda, metafizik sanat, metafizik felsefe ve bu ikili arasındaki ilişki ile ilgili veriler; belge tarama (kitap, dergi, makale, yabancı kaynaklar vb.) ile internet ortamında veri tarama ve toplama teknikleri gibi araştırma yöntemleriyle toplanmış ve incelenmiştir. Gündelik yaşamımıza ve dolayısıyla sanat tarihinin de her aşamasına sızmayı başarmış metafizik kavramlarla geleceğin sanat eğitimcileri olacak olan Resim-İş Eğitimi programlarında okuyan lisans ve yüksek lisans öğrencilerinin ilgilerinin ne derecede olduğu merak konusu olmuştur. Bu merak ile hareketle Ondokuz Mayıs Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı'na kayıtlı lisans son sınıf ve yüksek lisans öğrencilerine özel olarak hazırlanmış 20 soruluk bilgi testi ile onların bu alana olan ilgi düzeyleri ölçülmeye çalışılmıştır. Uygulanan anketin verileri bilgisayarda SPSS for Windows 22.00 istatistik paket programı aracılığıyla "aritmetik ortalama", "standart sapma", "ki kare testi", "Kruskal-Wallis testi", "Mann-Whitney U testi" ve "t testi" istatistik analizleri kullanarak değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgular neticesinde insanlık tarihinden bu yana hayatımızın içinde yer alan ve buradan insanlığın tüm yaratılarının içine sızmayı başarmış Metafizik kavramının sanat eğitimleri boyunca öğrencilere aktarımında eksiklik olduğu görülmüştür. Üniversitelerin uyguladığı ders

VII

müfredatında bu konuyu tamamen içeren bir ders içeriği eklenerek sanat tarihini çepeçevre sarmış bu kavramın öğrencilere aktarımında daha efektif bir yol izlenebilir böylelikle de öğrenciler baktıkları ya da üzerinde konuştukları sanat eserlerinin alt metin okumalarında daha isabetli yargılara varabileceği öngörölmüşür.

Anahtar Kelimeler : Metafizik Resim, Sanat Eğitimi, Giorgio De Chirico

Sayfa Sayısı : 77

Danışman : Prof. Dr. İbrahim Halil TÜRKER

**ART TEACHING UNDERGRADUATE AND GRADUATE
STUDENTS MEANINGS EXTRACTED FROM METAPHYSICAL
ELEMENTS IN PAINTINGS**

MS Thesis

Kemal Özen

ONDOKUZ MAYIS UNIVERSITY

GRADUATE SCHOOL OF EDUCATIONAL SCIENCES

June, 2019

ABSTRACT

The metaphysical elements in the painting, whose origins date back to five thousand years were given identity by the painter Giorgio De Chirico in the 19 th century and became one of the most important art movements in the world art history. In this study, the history of the metaphysical elements leaking from the minds of the artists to the workspaces has been investigated and these traces that have survived until today have been followed. In particular, based on the comments made by the artists, art historians and philosophy experts, the concept of metaphysics, which has encompassed the history of painting and art, was tried to be explained. For this purpose, the data related to metaphysical art, metaphysical philosophy and the relationship between these two were collected and examined by means of research methods such as documentation (books, magazines, articles, foreign sources, etc.) and data scanning and collecting techniques on the internet. It has been a matter of curiosity to the degree of interest of undergraduate and graduate students studying in Art Education Programs in metaphysical concepts that have succeeded to infiltrate our daily life and thus every stage of art history. With this curiosity, a 20-question test specially prepared for senior and graduate students enrolled in Ondokuz Mayıs University, Department of Fine Arts Education Department of Art Education tried to measure their level of interest. The data obtained from the questionnaire were analyzed through estimating means, standard deviations, chi-square test, Kruskal-Wallis test, Mann-Whitney U test, and t-test on SPSS for Windows 22.00. As a result of the findings, it has been seen that the concept of Metaphysics, which has been in our lives since human history and has managed to infiltrate all the creations of humanity, is lacking in transferring to students throughout art education. In the course syllabus of the universities, a course content that includes this subject completely is added and it is predicted that this concept, which has encompassed the history of art, can be more effectively transferred to the students so that the students can make more accurate judgments in the reading of the art works they are looking at or speaking on.

Key Words : **Metaphysical Painting, Art Education, Giorgio De Chirico**

Number of Pages : **77**

Advisor : **Prof. Dr. İbrahim Halil TÜRKER**

İÇİNDEKİLER

TELİF HAKKI.....	II
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI.....	III
KABUL VE ONAY	IV
TEŞEKKÜRLER	VI
ÖZ.....	VII
ABSTRACT	IX
İÇİNDEKİLER	XI
TABLolar LİSTESİ.....	XIII
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	XIV
BİRİNCİ BÖLÜM.....	1
I. GİRİŞ.....	1
1.1 Problem Durumu.....	1
1.2 Problem Cümlesi	4
1.3 Alt Problemler	5
1.4 Araştırmanın Amacı.....	5
1.5 Araştırmanın Önemi	6
1.6 Sayıtlar	6
1.7 Kapsam ve Sınırlılıklar	6
İKİNCİ BÖLÜM	7
II. KURAMSAL ÇERÇEVE	7
2.1 Metafizik Kavramı.....	7
2.1.1 Metafizik Kelimesinin Etimolojik İncelemesi.....	7
2.1.2 Metafizik Kavramının Ortaya Çıkışı	7
2.2 Metafiziğin Felsefi Tarihi.....	8
2.2.1 Antik Çağ'da Metafizik Kavramlara Felsefi Yaklaşım.....	8
2.2.2 Orta Çağ'da Metafizik Kavramlara Felsefi Yaklaşım	9
2.2.3 Yeni Çağ'da Metafizik Kavramlara Felsefi Yaklaşım.....	9
2.3 Bir Sanat Akımı Olarak Metafizik.....	11
2.3.1 Metafizik Resim Nedir?	11
2.3.2 Metafizik Resmin Tarihçesi	13
2.3.3 Metafizik Resmin Felsefi Temeli.....	15
2.3.4 Metafizik Resmin Kurucusu “Giorgio De Chirico”	16

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	20
III. YÖNTEM	20
3.1 Araştırmanın Modeli	20
3.2 Araştırma Grubu	20
3.3 Veri Toplama Araçları	21
3.4 Veri Toplama Yöntemi	21
3.5 Verilerin Analizi	22
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	23
IV. BULGULAR	23
4.1 Öğrencilerin Demografik Özellikleri ile İlgili Bulgular	23
4.2 Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Ankete Verdikleri Yanıtların Genel Dağılımı ile İlgili Bulgular	26
4.3 Lisans Öğrencilerinin ve Yüksek Lisans Öğrencilerinin Ankete Verdikleri Doğru Yanıtlar Açısından Karşılaştırılması ile İlgili Bulgular	41
4.4 Ankete Verilen Yanıtların Öğrencilerin Demografik Özelliklerine Göre Karşılaştırılması ile İlgili Bulgular	49
BEŞİNCİ BÖLÜM	51
V. SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER	51
5.1 Sonuç ve Tartışma	51
5.2 Öneriler	52
KAYNAKÇA	54
EKLER	57

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Lisans öğrencilerin demografik özellikleri ile ilgili bulgular (n=45).....	23
Tablo 2: Yüksek lisans öğrencilerin demografik özellikleri ile ilgili bulgular (n=30)	24
Tablo 3: Araştırmaya katılan lisans öğrencilerinin ankete verdikleri yanıtların genel dağılımı ile ilgili bulgular.....	26
Tablo 4: Araştırmaya katılan yüksek lisans öğrencilerinin ankete verdikleri yanıtların genel dağılımı ile ilgili bulgular.....	33
Tablo 5: Lisans öğrencilerinin ve yüksek lisans öğrencilerinin ankete verdikleri doğru yanıtların karşılaştırılması.....	41
Tablo 6: Lisans ve yüksek lisans öğrencilerinin Toplam doğru sayısı dağılımları.....	48
Tablo 7: Toplam doğru sayısına göre lisans ve yüksek lisans öğrencileri arasındaki fark.....	48
Tablo 8: Araştırmaya katılan öğrencilerin demografik özelliklerine göre doğru yanıt sayısı açısından aralarındaki farkla ilgili bulgular.....	49

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Bhimbetka Mağarası'nda bulunan mağara resmi	1
Şekil 2: Hunefer'in Ölümü kitabından, kalbin tartılması sahnesi	2
Şekil 3: Son Yargı, mozaik, Florentine Kilisesi	3
Şekil 4: Giorgio De Chirico, Bir Kralın Şeytani Zekası	4
Şekil 5: Giorgio De Chirico, Kızıl Kule	12
Şekil 6: Giorgio Morandi, Natürmort	15
Şekil 7: Carlo Carra, Kurucunun Oğlu	16
Şekil 8: Arnold Böcklin, Odysseus ve Kalypso	17
Şekil 9: Giorgio De Chirico, Aşk Şarkısı	18
Şekil 10: Giorgio De Chirico, Gümüş Objelerle Sessiz Natürmort	19
Şekil 11: Resim-iş eğitimi programına kayıtlı lisans ve yüksek lisans öğrencilerinin resimlerdeki metafizik öğelerden çıkardıkları anlamlar" başlıklı tez için hazırladığım anket formunun Google forms'a aktarılmış içeriğinin bilgisayar ekran görüntüsü.....	22
Şekil 12: Araştırmaya katılan lisans öğrencilerinin ankete verdikleri yanıtlara genel dağılımı.....	33
Şekil 13: Araştırmaya katılan yüksek lisans öğrencilerinin ankete verdikleri yanıtların genel dağılımı.....	41

BİRİNCİ BÖLÜM

I. GİRİŞ

1.1 Problem Durumu

Görünenin ardında hep bir gizemin var olduğu, gördüğümüz ve duyularımızla algıladığımız bu dünyanın ötesinde başka alemlerin olduğu inancı ve bu alemleri arayış modern insanın yani homo sapiensin ilk ortaya çıktığı zamana kadar dayandığı görülmektedir (Erbaş, Gündüz, Harman, Aydın ve Taşpınar, 2011).

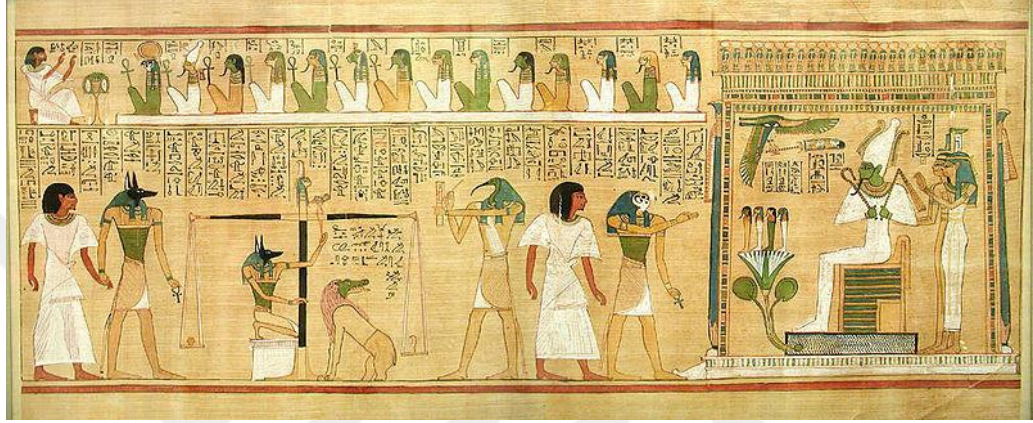
İnsan ilk olarak yazıyla değil resimsel ifadelerle kendini ifade etmeye başlamıştır. Mağara resimleri o dönemde yaşayan insanların binlerce yıl önce kendilerini nasıl ifade ettiklerini görmemiz açısından önemli örneklerdir. O dönemde yaşayan insanların bu resimleri yapma amaçları yaşadıkları çevreyi güzelleştirmek değildi elbette. Bu resimlerin yapılmasının bir tek amacı vardı o da büyü idi (Gombrich, 2007). 40.000 yıl önce yapılmış mağara resimlerinde görünen hayvan figürlerinin etrafındaki mızraklı, oklu, sopalı insanlar yani mağara insanları kendilerine güç veya motivasyon vermesi için kendilerince tılsımlı olduğunu düşündükleri resimleri duvarlara işlemişlerdir.

Şekil 1: Bhimbetka Mağarası'nda bulunan mağara resmi. MÖ. 28.000 (kaynak:

<http://whc.unesco.org/en/list/925/> erişim tarihi: 05.07.2019)

M.Ö. 3.000'li yıllarda Mısır firavunlarının mezarlarında bulunan resim ve çizimler bizlere Mısır firavunlarının öldükten sonra 'diğer tarafta' yeniden hayata dönmek için bu resim ve çizimlerin yol gösterici büyümlü bir gücü olduğuna inandıklarını gösteriyor. Firavunun metafizik dünyaya geçişi için her figürün, çizimin bir anlamı olduğuna inanıldığı bu resimsel düzenlemeler (Sadıkoğlu, 2007) metafizik konuların resimsel olarak kayda geçmeye başladığı yıllar açısından önemlidir.

Şekil 2: Hunefer'in Ölümü kitabından, kalbin tartılması sahnesi. (kaynak: https://en.wikipedia.org/wiki/File:BD_Hunefer.jpg erişim tarihi: 05.07.2019)

M.S. Avrupa'da Hristiyanlığın yayılması ve kilisenin etkisinin artması ile resim sanatı kilisenin etki alanını genişletmesi ve insanları etkilemesinde önemli bir araç olarak kullanılmıştır. İsa ve Meryem temalı kilise resimleri ibadet için kiliseye gelen müritler için adeta birer illüzyon aracı olarak görev yapmıştır (İşpiroğlu ve İşpiroğlu, 2012). Metafizik konuların ve 'diğer dünyadan' imgelerin bolca işlendiği Rönesans öncesi bu dönem eserleri metafizik konuların insanların yaşam tarzında, kültüründe ne denli etkili olabileceğini gösteren örneklerdendir.

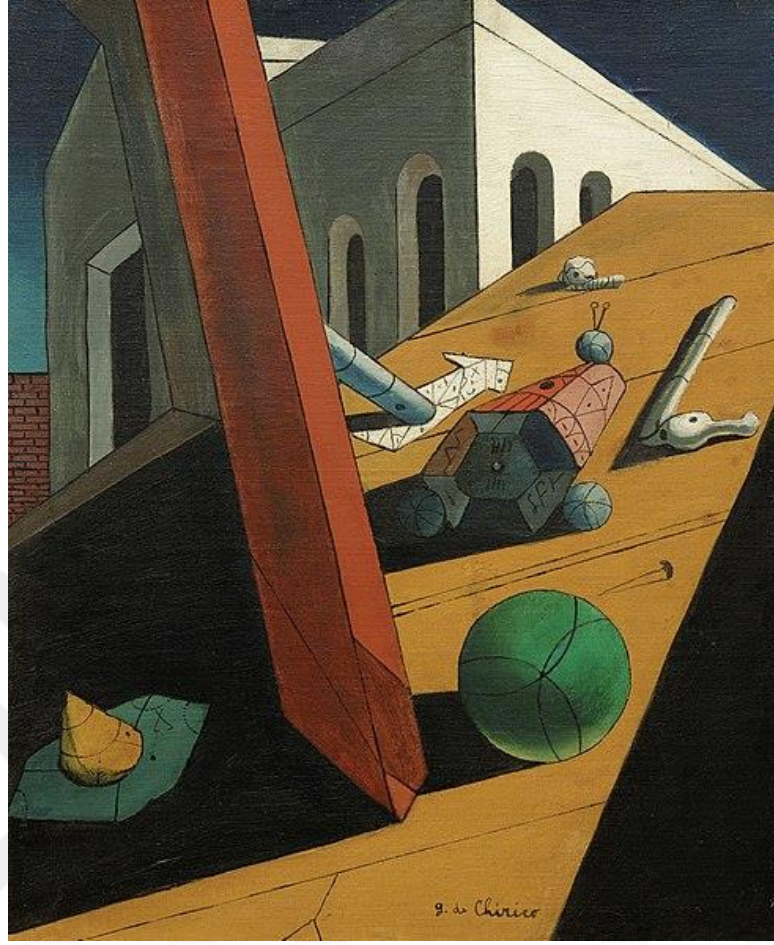

Şekil 3: Son Yargı, mozaik, Florentine Kilisesi, 1240-1300. (kaynak: https://www.wga.hu/html_m/zgothic/mosaics/7baptist/02baptis.html erişim tarihi: 05.07.2019)

Rönesans ile birlikte özellikle Avrupa'da usçu felsefelerin ortaya çıkmasıyla metafizik kavramı büyük eleştirilere maruz kalmışsa da 1. ve 2. Dünya Savaşları'nın ardından oluşan büyük kıyımlar ve yaşanan çöküş insanları bu dünyanın gerçekliğinden soyutlamak için çıkış yolları aramaya sevk etmiş ve çıkış yolu olarak yine sanatın gücüne sığınılmıştır (Özdemir, 2015). Resim, edebiyat, sinema, tiyatro gibi tüm sanat dallarında bu dönemde üretilen eserlerin birçoğunda sanatçılar kendi hayal alemlerinde yarattıkları ütopyik dünyalara insanları davet etmiş ve çokça rağbet görmüşlerdir.

Tüm bu metafizik kodları bilinçli bir şekilde kullanarak resim yapan Giorgio De Chirico, Avrupa ve Amerika'da birçok sanatsal akımın ardı ardına kendini gösterdiği 19. yy. 'da 'Metafizik Resim' akımını temelden inşa etmiş ve izleyicinin ufkunu sadece başka yönler doğru açmakla kalmamış, görünenin ötesini de görebilmek gerekliliğini vurgulamıştır. Bu bakış açısı kendisinden sonra gelen birçok sanatçıya da ilham kaynağı olmuştur (Aral, 2010).

Şekil 4: Giorgio De Chirico, Bir Kralın Şeytani Zekası, tuval üzerine yağlıboya, 1914. (kaynak: https://www.moma.org/collection/works/78834?artist_id=1106&locale=en&page=1&sov_referrer=artist erişim: 05.07.2019)

Bu çalışma insanlık tarihini ve sanat tarihini çepeçevre sarmış olan metafizik kavramının sanat eğitimi alan öğrenciler tarafından bilinirlik düzeyinin merakı sonucu ortaya çıkmıştır. Sanat eğitimi derslerine içerik olarak ya da ayrı bir ders olarak bu kavramın tarihi sürecinin, evrelerinin öğrencilere aktarılması, öğrencilerin sanat eserlerini yorumlamasında daha isabetli yargılara varmalarına olanak sağlayacağı düşünülmektedir.

1.2 Problem Cümlesi

Resim-iş eğitimi programına kayıtlı lisans son sınıf ve yüksek lisans öğrencilerin resimlerdeki metafizik öğeleri algılama düzeyi nasıldır?

1.3 Alt Problemler

- Araştırmada probleme çözüm getirmek amacıyla şu alt problemlere yanıt aranacaktır.
- Lisans eğitiminin sonuna gelmiş resim-iş eğitimi programına kayıtlı öğrencilerin sanat tarihini hegemonyası altına almış olan metafizik olguları içeren resimleri nasıl yorumlamıştır.
- Resim-iş eğitimi programına kayıtlı yüksek lisans öğrencilerinin sanat tarihini hegemonyası altına almış olan metafizik olguları içeren resimleri nasıl yorumlamışlardır.
- Resim-iş eğitimi programlarında uygulanan sanat tarihi dersi içerik olarak ne denli yeterlidir?

1.4 Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın temel amacı, geleceğin sanat eğitimcileri olacak olan resim-iş eğitimi programında okuyan, lisans eğitimlerinin sonuna gelmiş hatta yüksek lisans eğitimine devam eden öğretmen adaylarının, sanat tarihini hegemonyası altına almış metafizik kavramları biliş düzeylerinin ölçülmesidir. Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

- 1) Dört senelik eğitimleri boyunca görmüş oldukları sanat tarihi derslerinin ne kadar efektif olduğu.
- 2) Anketi uyguladığımız öğrencilerin, sorulan sorular hakkında hiçbir bilgisi olmamasına rağmen ne gibi çıkarımlar yapabilecekleri.
- 3) Sanat eğitimi müfredatının yeterli olup olmadığı.

Çalışmadan elde edilecek veriler ışığında geleceğin sanat eğitimcisi olacak olan öğretmen adaylarının sanat tarihinde önemli bir yere sahip belli başlı sanat akımlarının/sanatçıların/eserlerin alt metinlerini okumalarındaki eksiklikler ortaya konarak bu eksikliklerin giderilmesine yönelik farklı çözüm ve önerilerin geliştirilmesi hedeflenmektedir. Bu sayede geliştirilecek olan öğretim yöntemleri ile öğretmen adaylarının eksikliklerini tamamlamasına olanak sağlanırken uzun vadede onların yetiştireceği öğrencilerin sanat bilgisine çok daha fazla katkı sağlanması beklenmektedir.

1.5 Araştırmanın Önemi

Sanat tarihinin tüm katmanlarında zuhur etmiş metafizik öğelerin, geleceğin sanat eğitimcileri olacak öğrencilere ders müfredatı eşliğinde sistematik bir şekilde aktarımının onların alacağı eğitimin kalitesini arttıracakı düşünülmektedir. Bu kavramın öğrencilere aktarılmasıyla onların karşılaştıkları resimleri okumalarında daha isabetli yargılara verebilecekleri öngörülmektedir. Nitelikli eğitimin nitelikli nesiller yetiştirilmesinde öncül koşul olduğu düşünüldüğünde öğretmen adayı olan öğrencilerin aldıkları eğitimin derinlikli olması onların ileride öğretmen olduklarında yetiştireceği nesilde de eğitim kalitesini arttıracakı şüphesizdir.

1.6 Sayıtlar

- Araştırmada kullanılan kaynaklar, alt problemlerde belirtilen olguları açıklayıcı niteliktedir.
- Anket yoluyla elde edilen verilere katılanların samimi yanıtlar vereceği varsayılmıştır.
- Sanat tarihi çeşitli yorumlamalara açık bir alan olduğu için öğrencilerin verdiği cevaplar kullanılan kaynaklarla paralel ise doğru, değilse yanlış olarak varsayılmıştır.

1.7 Kapsam ve Sınırlılıklar

- Bu araştırma 2018-2019 eğitim öğretim döneminde Ondokuz Mayıs Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Öğretmenliği Programı'na kayıtlı lisans son sınıf ve yüksek lisans öğrencilerini kapsamaktadır.
- 2018-2019 eğitim öğretim döneminde Ondokuz Mayıs Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Öğretmenliği Programı'na kayıtlı 40 (kırk) lisans son sınıf ve 35 (otuz beş) yüksek lisans olmak üzere toplamda 75 (yetmiş beş) öğrenci ile sınırlıdır.

İKİNCİ BÖLÜM

II. KURAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde metafizik kavramının felsefe ve sanatta geçirdiği evrelerden bahsedilmiştir. Ayrıca bir sanat akımı olarak metafizik resim anlatılmış ve metafizik resim akımının öncüsü Giorgio De Chirico'nun hayatı kaleme alınmıştır.

2.1 Metafizik Kavramı

2.1.1 Metafizik Kelimesinin Etimolojik İncelemesi

Metafizik kelimesini etimolojik olarak incelediğimizde kökeni M.Ö. 70'li yıllara kadar dayandığını görüyoruz. Yunanlı Peripatetik filozof Rodos'lu Andronicus, Aristoteles'in kitaplarını düzenlerken Aristoteles'in "ilk felsefe" adını verdiği kitaplarını fizik ve beşeri bilimler ile ilgili kitaplarının ilerisinde yer aldığını belirtmek için bu kitapların olduğu bölme "meta ta pusika" yani fiziğin ötesi anlamına gelen bu ismi vermiştir. Tesadüf eseri doğan bu kelime zaman içinde kendi mistik anlamını ve derinliğini kazanmıştır. Her ne kadar bu isim Aristoteles'in kitaplarıyla günümüze taşınmışsa da Aristoteles bu terimi kitaplarında kullanmamıştır. Aristoteles bilgelik, felsefe, ilk felsefe, teoloji terimlerini varlık bilimini tanımlama için kullanmıştır (Aristoteles, 1985). Aristoteles yazdığı bu kitaplara ilk felsefe adını vermiştir. Metafizik terimi görünen dünyanın ötesine vurgu yaparak günümüze gelene değin felsefe (filozofi) tanrıbilim (teoloji), varlık bilim (ontoloji) ve bilgi bilim (epistemoloji) gibi birçok terimle eş anlamlı olarak kullanılmıştır (Hançerlioğlu, 1982). 12. yüzyıldan itibaren yaygın olarak kullanılmaya başlayan metafizik terimine aslında 6.yüzyılda Hesykhios'un listesinde de rastlanmaktadır (Aristoteles, 1985).

2.1.2 Metafizik Kavramının Ortaya Çıkışı

Felsefenin kökenleri en derinlere giden temel disiplinlerinden olan metafizik felsefenin halen en çok tartışılan alanıdır. Felsefenin temel konularından biri metafiziktir. Hatta felsefenin ilk ortaya çıktığı zamanlarda felsefe ile metafizik arasında kalın çizgiler hiç yoktu diyebiliriz. Evrene, onun yapısına ve ilahi bir gücün varlığına yönelik arayışla yola çıkan metafizik, yıllar içinde her şeye sorgulayıcı bir

biçimde bakan bir düşünce anlayışına dönüşmüştür (Yıldırım, 1992). Metafizik, varlığı varlık olarak ele aldığı için belirli bir tanıma uydurmak mümkün olamamıştır. Çünkü metafizik varlık sorununun çerçevesini en geniş haliyle ele alarak bu soruna olası tüm bakış açılarıyla yaklaşır (Magee, 2001). “Metafizik var olanı olduğu gibi ve evrenselliği içinde, müdrikeye tekrar kazandırmak için var olanın ötesini araştırmak demektir” (Heidegger, 1998, s. 51). Aristoteles’in Metafizik adlı kitabının ilk sayfasında yer alan "Bütün insanlar, doğal olarak bilmek isterler" (Aristoteles, 1985, s. 7) cümlesi Aristoteles’in felsefesini özetler niteliktedir. Aristoteles insandaki bilme isteğinin kaynağı olarak insandaki hayret duygusunun tetikleyici olduğunu söyler. Buradan hareketle Aristoteles’in felsefi düşüncesi hayret dürtüsüyle başlarken Metafizik de bu hayreti ortadan kaldırmaya yönelik bir bilme etkinliği olarak bu dürtüyü karşılar. Aristoteles’in bu bilme isteği epistemiktir ve bu epistemik bilgiyi (mutlak bilgi) en genel haliyle Metafizik adlı eserinde ele alır. Diğer yandan Aristoteles bu çalışmalarının hiçbirinde metafizik terimini kullanmaz. Ona kalsa metafizik yerine “ilk felsefe” tabirini kullanır. Böylece ilk felsefenin, görünür gerçekliğin, fenomenler alanının, fiziksel dünyanın ardındakini araması nedeniyle kazandığı metafiziksel karakterin, felsefe tarihinin sonraki dönemlerinde de belirleyici olduğu saptanabilir (Diemer, 1990). Tüm bu görüşlerin neticesinde anlaşılmıştır ki metafizik, fiziki dünyanın ötesinde ya da dışında bir anlamı ifade etmiştir. Aristoteles duyularımızla algıladığımız bu dünyanın ötesinde bir de duyularımızla algılayamadığımız bir doğaya işaret eder. Metafizik de duyularımızla algılayamadığımız bu dünyaya işaret etmektedir (Aster, 1999).

2.2 Metafiziğin Felsefi Tarihi

2.2.1 Antik Çağ’da Metafizik Kavramlara Felsefi Yaklaşım

En önemli Antik Çağ düşünürlerinden biri olan Aristoteles metafizikle ilgili iki ana problem üzerinde durmuştur. Bunlardan ilki metafizik olanaklı mıdır? Aristoteles'e göre gerçek olmak bakımından gerçekliğin doğasını inceleyen ve merkezi bir ilkeden doğasını çıkararak bir evrensel bilim olan metafizik olanaklıdır (Copleston, 1986). Buradan hareketle fiziki dünyada var olan her şey kendi varlığı bakımından belirli bir doğaya sahiptir ve sahip olduğu bu doğanın özellikleri bilinebilir. Bu dünyada var olan her şeyin ve doğru olduğunu kabul ettiğimiz tüm bilgilerin temeli belirli ilkelere

dayanır. Aristoteles'in üzerinde düşündüğü bir diğer problem ise ruhani tözlerin varlığı sorunudur.

2.2.2 Orta Çağ'da Metafizik Kavramlara Felsefi Yaklaşım

Orta Çağ'a baktığımızda felsefi bilimlerin en önemli alanının metafizik olduğu görülmektedir. Metafizik, felsefenin ilgilendiği tüm birimlerin en temeli olarak ele alınmıştır (Fritz, 1990). Sanıldığı gibi tam aksine metafizik terimini Aristoteles hiç kullanmadığı için bu terim Orta Çağ'ın büyük bir bölümünde de kullanılmamıştır. 12. yüzyılda kullanılmaya başlanan bu terimi Aristoteles'in fikirlerini Hıristiyan öğretilerinde kullanan Aquino'lu Tomasso ile yaygın olarak kullanılmaya başlanmıştır (Timuçin, 1997). Orta Çağ felsefesini Antik Çağ felsefesinden ayıran en önemli fark varlık sorununa ilişkin verdiği yanıtlardır. Antik Çağ filozofu doğa ve evren kavramlarıyla ilgilenirken, Orta Çağ filozofu varlık kavramıyla ilgilenir (Çotuksöken ve Babür, 1989). Orta Çağ'da tanrı merkezli bir felsefe anlayışı vardır. Bu anlayışa göre varlık söz konusu ele alındığında temel sorun tanrı ve evren ilişkisi, onun yaratış biçimi ve kötülük sorunudur (Cevizci, 2001). Dünya tanrısal izler ve işaretlerle doludur. Bu işaretlerin izinden giden kişi tüm bu izlerin kaynağı olan tanrıya da ulaşır. Orta Çağ insanının tek gerçeği metafizik olgulardır. Duyularıyla algılayabildiği her şeyde ilahi bir dokunuş aramak Orta Çağ insanının ve felsefesinin vazgeçemediği tutumlardan sadece biridir (Hançerlioğlu, 1982).

Özetle İlk Çağ'da ontoloji ağırlıklı görüş yer alırken Orta Çağ'da teoloji ağırlıklı bir metafizik benimsenmiştir (Cevizci, 2001). Ancak Yeni Çağ'da bilgi kuramının etkin olmasıyla birlikte metafiziğe olan ilgi azalmıştır.

2.2.3 Yeni Çağ'da Metafizik Kavramlara Felsefi Yaklaşım

Bilimin gelişmesi, okulların kurulması ve Rönesans hareketi ile birlikte Yeni Çağ'a gelindiğinde metafizik, bilim tarafından sert eleştirilere maruz kalmıştır (Uygur, 1984). Aristoteles'in temelini attığı metafiziğe karşı matematik ve pozitif bilimler öne çıkmaya başlamıştır (Fritz, 1990). Pozitivizme göre yer yüzündeki yasalarla gök yüzündeki yasalar aynı olmalıydı. "Bütün hareketler tamamen matematiksel terimlerle ve mekanik yasalara göre tanımlanabilir veya açıklanabilir" (Popkin, 2001, s.160). Bilimin bu atağından sonra tanrıbilimden tamamen bağımsız ya da kısmen teolojiyle

ilişkili yeni metafizik anlayışları türemiştir. Bu yeni metafizik anlayış, evreni ve varlığı açıklamada tümevarım sistemini kullanmıştır (Fritz, 1990).

Yeni Çağ'da geleneksel metafizik anlayışının karşısında duran isimler Descartes ve Bacon'dır. Çağdaş felsefenin kurucusu olduğunu söyleyebileceğimiz Descartes skolastik düşünceyi yeterince açık ve kesin bilgi içermediği için eleştirir. Descartes yöntemsal olarak kuşkuyu metafizik içine konumlandırırken matematiksel kesinlik arar (Yıldırım, 1992). Descartes'ten sonra Spinoza ve Leibniz'de rasyonalitenin öne çıktığı metafizik felsefeyi ortaya koymaya çalışmışlardır.

Bacon, metafiziği insan zekasını körelten bir uğraş olarak görür. İnsanlığın bilimsel bilgiye değer verdiği sürece gelişim gösterebileceğini söyler. Bacon'a göre gerçek bilgiye ulaşmanın yolu soyut varsayımlardan değil deney ve gözleme dayanır (Yıldırım, 1992).

Hume'un metafiziğe karşı yaptığı saldırı metafizik biliminin kaderini belirlemesi açısından oldukça önemlidir (Kant, 1983). Hume'a göre metafizik demode, insanlığın gelişimi için faydasız, gereksiz tartışmadan ibarettir (Hanratty, 2002).

"Bir kitaplıkta gezinirken, yapmaktan kaçınamayacağımız bir kıyım var: Elimize alacağımız herhangi bir cilde (bu teolojik ya da metafiziksel bir kitap olabilir) bakıp sormalıyız: sayı ya da nicelik türünden soyut düşünme içermekte midir? Hayır! Peki, olgusal dünyaya ilişkin deneysel düşünmeye yer vermekte midir? Hayır! Öyleyse, duraksamaksızın elimizdekini ateşe atalım; çünkü bu kitapta safsata ve boş hayalden başka bir şey yoktur" (Hume, 1976, s. 135).

Kant, Hume'un görüşlerini benimsememekle birlikte metafiziğe karşı çıkan düşünürlerden biri olmuştur. Kant'ın metafiziğe karşı eleştirileri varlık felsefesini bitirmiştir. Descartes'ın yolunu açtığı çağdaş metafizik Kant ile birlikte yeni bir evreye girmiştir (Yıldırım, 1992). Kant'ın metafizik üzerine eleştirileri ve buna karşı gerçeklik bilgisi üzerindeki görüşleri felsefenin tarihi süreci içinde kırılma noktalarından biri olmuştur (Akarsu, 1979). Metafiziğe karşı keskin çıkışlar ve reddedişlerin ötesinde Kant o zamana kadar kimsenin sormadığı soruları metafiziğe yönelterek yeni bir soruşturma alanı açar (Alptuğ, 1989). Kant'a göre bilginin bilime

dönüşebilmesi için o bilgiyi diğer bilgilerden ayıran, ona özgü olanın mutlaka belirlenmesi gerekir der. Buradan hareketle Kant, metafiziğin olasılığı hakkında düşünür ve metafizik bir bilim ise neden diğer bilimler gibi sürekli onay almıyor? Eğer metafizik bir bilim değilse nasıl oluyor da sürekli bilim kılıfına bürünerek insanların algısını boş düşüncelerle oyalayabiliyor? Sorusunu sorar (Kant, 1983). Kant, bilgiye deneyle ulaşabileceğini söyler ve metafiziğin konuları, içerdiği olay ve durumları deney yoluyla çözümleyemeyeceğimiz için insan aklının metafizik konuları çözülmesi açısından yetersiz kalacağını söyler (Açıkgenç, 1992).

“Din gibi metafizik de insan doğasının köklü bir gereksinmesini yansıtmaktadır. Metafizik sistemler yetersizlikleri ortaya koyarak eleştirilebilir; ama metafizik bir kenara itilemez. Metafiziği pratik yaşamdan kopmuş kimi eksantrik kişilerin fantezisi saymak doğru değildir. Metafizik gerçekliği anlamak, varlığın doğasına ışık tutmak, varlığa ilişkin kapsamlı bir görüş oluşturma çabasıdır. Bilimsellik iddiasında olmayan metafizikte başarı ölçüsü, ortaya konan iddiaların doğruluğu değil, bu iddiaların oluşturduğu sistemin tutarlı, aydınlatıcı, doyurucu bir açıklama olmasıdır. Metafiziğin geçerliliği son çözümlemede, düşünce ufukumuzu genişletme, deneyim dünyamızı zenginleştirme etkisiyle ölçülmelidir. Tanrısal bir güce inanç nasıl ki teolojinin anlam kaynağı ise evreni bir bütün olarak anlama, olup bitenleri tek bir ilkeye dayanarak açıklama gereksinmesi de metafiziğin varlık nedenidir. Metafiziği bilime özgü ölçütlere vurarak mahkum etmemeliyiz. Onu düşünsel bir etkinlik olarak verdiği doyum, dünya görüşümüze sağladığı katkıyı dikkate alarak değerlendirmeliyiz” (Hacıkadıroğlu, 1996, s. 42).

Metafizik insanın tabiatı gereği onun muhteviyatında vardır. Metafizik ne bir felsefi okuldur ne de fantasma'nın kol gezdiği bir alandır, metafizik esaslı ve ciddi bir alandır. (Heidegger, 1998).

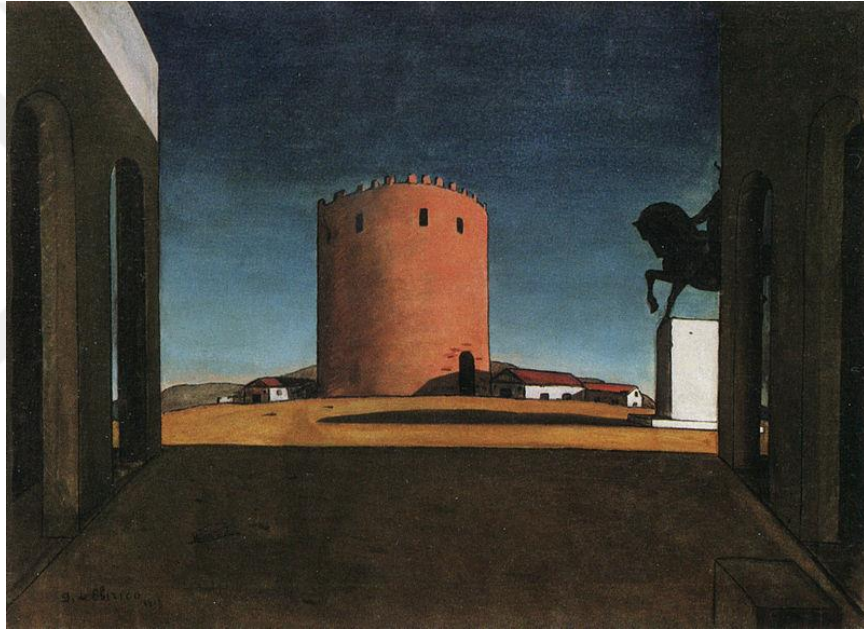
2.3 Bir Sanat Akımı Olarak Metafizik

2.3.1 Metafizik Resim Nedir?

Metafizik resmin ruhsal bir etkileşim olduğunu iddia eder ve ilhamını Romantizm ve Sembolizm akımlarından (ve onlardan çok daha önce Rönesans döneminde) alır. Bununla birlikte psikanalitik anlayış metafizik resimle uğraşan ressamın ruhani

itkilerini serbest bırakmasında yardımcı olur. Bu anlayış soyut resmin sadece geometrik bir düzenleme ihtiyacı olduğu düşüncenin tam aksi bir anlayıştır. Bu ruhsal etkinlik hayal gücünün ya da daha doğru bir deyimle hayal gücünün aracılık ettiği ruhsal isteklerin bir işlevidir. Sürrealist ve metafizik ressamlar maddedeki gerçekliği başka yerlerde aramış, şiir ve bilim arasında bir bağlantı kurarak buna yeni gerçeklik demişlerdir (Passeron, 1982).

De Chirico ve Carra alışılmadık nesnelere seçerek bunları sıra dışı bir şekilde resmettiler. Dingin bir üslupla resim yüzeyine aktarılan bu hareketsiz nesnelere şaşırtıcı derecede bir çarpıcılığa sahiptir (Claudon, 1988).

Şekil 5: Giorgio De Chirico, Kızıl Kule, tuval üzerine yağlıboya, 1913. (Kaynak: https://en.wikipedia.org/wiki/File:The_Red_Tower.jpg erişim tarihi: 05.07.2019)

“Metafizik resim yeni bir biçim anlayışı getirmekten çok, nesnelere yeni bir bakış açısından görme eğilimidir. Varlığın gizemli yanlarının, nesnelere içerdiği soyut anlamların bir yalınlık duygusu içinde yakalanması, Metafizik resmin konusunu oluşturur. Nesnelere doğal çevrelerinden soyutlanarak kendileriyle mantıksal bağlantıları olmayan başka nesnelere birlikte, yabancı bir ortama yerleştirilmesinden kaynaklanan etkiler, resmi izleyende gizemli, sıkıntılı, hatta melankolik duygular uyandırır. Metafizik ressamların belli bir

programı yoktur, hatta bir grup olarak da ortaya çıkmış değillerdir” (Büyüm, 1984, s. 1406).

2.1.1 Metafizik Resmin Tarihçesi

'Pittura Metafisica' (Metafizik Resim) terimi ilk kez 1913 yılı dolaylarında Apollinaire tarafından De Chirico'nun resim tarzını anlatmak için kullanıldı (Hodge, 2014). Metafizik Resim, 1910 ile 1920 yılları arasında çağını yaşayarak, Fütürizm'in dinamizmine bir tepki olarak doğdu. Antik Çağ'ın estetiğine ve güzelliğine karşı büyük bir özlemle dolu olarak düş dünyasına nüfuz edip, bilinçaltı dünyasının sırlarını keşfetmeye çalışmıştır. İtalyan ressam Giorgio de Chirico'nun öncülüğünde ortaya çıkan Metafizik Resim 1910-1920 yılları arasında etkinliğini sürdürmüş sanat akımıdır. Metafizik resim her ne kadar 1910 yılında De Chirico tarafından benimsenmişse de aslında düşünce olarak 1450'li yıllara kadar uzanmaktadır. Grünewald ve Hieronymus Bosch, De Chirico'nun metafizik resim hakkındaki birçok düşüncesini savunan fantastik resimler yapmıştır. Geçmiş 1450'li yıllara dayanan metafizik resim düşüncesi 1910 yılında Chirico daha sonra Carra ve Morandi gibi sanatçıların yapıtlarıyla isim bulmuştur. Carlo Carra, Giotto resimlerinde formun büyüleyici sessizliğini, Ucello resimlerinde eşyalardaki kardeşliği bulur. Carlo Carra bu düşünceler doğrultusunda bu iki ressamı Metafizik resmin babası olarak görmüştür. Kendi resimlerindeki mistik havayı Giotto ve Ucello'da bulmuştur. De Chirico Carra'nın bu düşüncesini onaylamıştır (Passeron, 1982).

İtalyan ressam Giorgio Morandi ise metafizik resim akımının diğer bir sanatçısıdır. Morandi'nin gizemli ve yalın üslubu resmettiği objelere metafiziksel bir anlam kazandırmıştır (Kınay, 1993).

Şekil 6: Giorgio Morandi, Natürmort, tuval üzerine yağlıboya, 1946. (Kaynak: <https://www.tate.org.uk/art/artworks/morandi-still-life-n05782> erişim tarihi: 05.07.2019)

Metafizik Resim akımı 1922’de İtalyan sanatı tarihinde yeni bir kırılma noktası oluşturmuştur. Ressamlar, birçok akımın peşi sıra çıktığı bu dönemde tamamen kendi özgün üretimlerine yönelerek üç boyutlu ve ihtişamlı kompozisyonlar yaratmışlardır. Geniş esnaslar ve boşluk hissi veren anıtsal mekanlar içinde silüet halindeki figürler anıtsal bir ifade kazanmaktadır. Metafizik Resim 1910-1920 yılları arasında Chirico ve Carra’nın çalışmalarında kendi yaratıcılığını bulmuş ve kısa süre içinde rolünü bitirmiştir.

Şekil 7: Carlo Carrà, Kurucunun Oğlu, tuval üzerine yağlıboya, 1921. (Kaynak: <https://www.studiointernational.com/index.php/carlo-carra-metaphysical-spaces-blain-southern-review> erişim tarihi: 05.07.2019)

2.3.3 Metafizik Resmin Felsefi Temeli

Metafizik resmin temelinde yatan fikir bu dünya hakkındaki bilgilerimizin yetersiz olduğu ve varlığın, mutlak hakikatin duyularımızla kavranamayacağıdır. Bu anlayışa göre olguları doğrudan kavramak mümkün değildir çünkü tek bir doğru yoktur, her şey başka türlü de yorumlanabilir, birçok çıkarım yapılabilir. İlgi ve ihtiyaçlarımız çerçevesinde olguların anlamı da sürekli değişecektir.

De Chirico, Nietzsche'nin teorileri üzerine kurduğu metafiziksel felsefesinin temelinde gördüğümüz dünyadaki her şeyin iki farklı gerçekliğe sahip olduğu inancı yatıyordu. Bunlardan birincisi sıradan, hepimizin farkında olduğu gündelik varoluş, ikincisi ise çok az sayıda ve izolasyon içindeki bireyler tarafından ilham anlarında görülen hayali ya da metafiziksel alametlerdi. Resimlerinde, birinci varoluş biçiminden ikinciye geçmeyi ve bu resimler sayesinde diğer insanların da tarifi zor bu ikinci varoluşsal düzleme geçmelerine yardımcı olmayı amaçlıyordu. 1918 yılında bu amacını açıkladığı manifestosu “Noi Metafisica”yı yayımladı (Hodge, 2014).

Bilgilerimizi daha önce deneyimlediğimiz bir doğru ile teyit ettiğimizde bu yeni bilgi bize güç verir ve de sakinleştirir. Bilinmeyen bir şeyi bildiğimiz varsayımına dönüştüren ilk düşünce bize o kadar iyi gelir ki onun mutlak doğru olduğunu hemen kabul ederiz. Çünkü bilinmeyenle birlikte kendimizi tehlikede ve huzursuz hissederiz ve bu bizi endişelendirir. İnsan kendisini bu yeni doğru üzerinden konumlandırır. Bu şekilde elde ettiği bilgi hakikatin kendisi değil ufukların yanılısamalarıdır. Giorgio De Chirico'nun, metafizik resmi konuşlandığı Perspektivizm bu şekilde ortaya çıkmıştır. Nietzsche, Perspektivizm'i kişinin dünyayı sadece kendi ufkundan, perspektifinden yorumlaması olarak tanımlar. İnsanın kendi perspektifi doğrultusunda elde ettiği bilgilerle nesnel bir bakış açısına sahip olamayacağı savını ileri sürer. (Nietzsche, 2012).

2.3.4 Metafizik Resmin Kurucusu Giorgio De Chirico

1880 yılında Yunanistan'ın Volos kentinde doğdu. Demiryolları yapımında çalışan İtalyan bir mühendisin oğluydu. Atina Politeknik Okulu'nda resim ve desen öğrenimi gördü. Babasının ölümü üzerine ailesi 1906'da Münih'e gitti, Chirico burada güzel sanatlar akademisinde resim eğitimi gördü. 1909-1911 arasında İtalya'da Milano ve Torino'da kaldı. Burada Rönesans eserlerini yakından inceledi. 1911'de Paris'e gitti, sanat yazarı Appollinaire ve çevresindeki avangart şair ve yazarların beğenisini kazandı. 1915'te İtalya'ya dönerek orduya kayıt oldu. 1917'de Ferrara'da Carlo Carrà ile tanıştı ve onunla birlikte Metafizik Resim'i (Pittura Metaphisica) oluşturdu. Chirico 1918-1919 yıllarını Roma ve Floransa'da geçirdi. Valori Plastici adlı dergi çevresindeki sanatçılarla ilişki kurdu. 1924'te Paris'e dönerek Sürealistler arasına katıldı. 1925'teki ilk Gerçeküstüçüler Sergisi'ne katıldı. 1929'da Hebdomeros adlı bir roman yayımladı. İsveç Balesi'nin, Diaghilev'in Monte Carlo Rus Balesi'nin çeşitli gösterileri için dekor ve kostümler tasarladı. 1935-1938 arasında Paris'te yaşadı. Sonra bugün yaşadığı Roma'ya yerleşti, geçmişteki sanatsal etkinlikleriyle ve arkadaşlarıyla bağlarını kopardı. 1962'de Memorie della Mia Vita'yı (Yaşamımdan Anılar) yayımladı. Chirico'nun üslubu başlarda büyük bir ölçüde Arnold Böcklin'in etkisi altındaydı.

Şekil 8: Arnold Böcklin, Odysseus ve Kalypso, tuval üzerine yağlıboya, 1883.

(solda) Giorgio De Chirico, Kehanetin Gizemi, tuval üzerine yağlıboya, 1910.

(sağda) (kaynak: <http://win.selfproject.it/idc/Pagine/03%20%20II%20filo%20rosso/Giorgio%20de%20Chirico.htm> erişim tarihi: 05.07.2019)

Bundan başka 1911-1913 arasındaki resimlerinde Gustav Klimt, Max Klinger, Alfred Kubin gibi ressamın romantik ve gizemli niteliklerine, Schopenhauer ve Nietzsche gibi filozofların düşüncelerinden gelen izlere rastlanır. Bu resimler Picasso ve Braque'ın kübist yapıtlarında geliştirdikleri iki boyutlu düzenlemeleri anımsatır. Ancak içerik bakımından Henri Rousseau ve Chagall' da görülen fantastik ve psikolojik havaya daha yakındır

Chirico 1915 dolaylarında manken figürünün ve çeşitli geometrik eşyaların bir araya getirilmesine dayanan metafizik nitelikteki kapalı mekân görüntülerine yöneldi. Ağız, burun, göz gibi yüz öğeleri bulunmayan mekanik yaratıkların yer aldığı bu melankolik havalı resimlerinde, nesnenin insan duygusu üzerinde yarattığı etkinin plastik karşılığını yakalamaya çalışmıştır.

Şekil 9: Giorgio De Chirico, Aşk Şarkısı, tuval üzerine yağlıboya, 1914. (Kaynak: https://en.wikipedia.org/wiki/File:De_Chirico%27s_Love_Song.jpg erişim tarihi: 05.07.2019)

Chirico 1920'lerden sonra bir tür mistik Neo-Klasizme (Yeni Klasizm) yönelmiştir. Bu dönem resimlerinde Antik figürler büyük bir yer tutar. Metafizik resimlerindeki gizemli hava, yerini artık daha yumuşak ve daha az vurucu bir şematik tutuma bırakmıştır. Chirico, Modigliani'den sonra 20. yy. resim sanatı üstünde büyük etki yapan İtalyan ressamlarından biri olmuştur (Parla, 1984).

Şekil 10: Giorgio De Chirico, Gümüş Objelerle Sessiz Natürmort, tuval üzerine yağlıboya, 1962. (Kaynak: <https://surrealism.website/De%20Chirico.html> erişim tarihi: 05.07.2019)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

III. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, veri toplama tekniği ve verilerin analizi açıklanmıştır.

3.1 Araştırmanın Modeli

Bu çalışma, resim-iş eğitimi programına kayıtlı lisans son sınıf ve yüksek lisans öğrencilerinin resim sanatı içinde var olan metafizik kavramlardan çıkardıkları anlamlar üzerine yapılmış nicel bir araştırmadır. Nicel araştırmada, değişken bir durumun sayısal verilerle ifade edilmesidir. “Herhangi bir şey sayısal bir değer alabiliyorsa bu tür değişkenler nicel değişkenlerdir” (Aziz, 2015, s.44). Çalışmada öğrencilere yönelik hazırlanmış 20 soruluk anket aracılığıyla sanat tarihini çepeçevre sarmış metafizik kavramların öğrenciler tarafından bilinirlik düzeylerinin araştırılması amaçlanmaktadır. Sanat tarihi kitaplarında sıklıkla geçen dönem ve sanatçı çalışmalarından örnekler seçilerek oluşturulan ankette öğrencilerin metafizik kavramlardan çıkarımlarının ne denli isabetli olduğu ölçülmüştür. Öğrencilere uygulanan bu test sonuçları nicel yöntemlere uygun şekilde analiz edilmiş ve yorumlanmıştır. Bu nedenle bu çalışma; en genel anlamda bir grup veya olayı derinlemesine inceleme ve analiz etme olarak tanımlanan durum çalışmasıdır. Durum çalışması bir veya birkaç durumu kendi sınırları içinde bütüncül olarak analiz etmektir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu araştırmada durum Ondokuz Mayıs Üniversitesi Resim-İş Öğretmenliği Programı’na kayıtlı lisans ve yüksek lisans öğrencilerinden oluşan 75 kişilik bir odak grubun resimdeki metafizik kavramlardan çıkardıkları anlamları ölçmektir.

3.2 Araştırma Grubu

Araştırma 2018-2019 eğitim-öğretim yılında, Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Öğretmenliği Programı’na kayıtlı lisans son sınıf ve yüksek lisans öğrencilerini kapsamaktadır. Çalışma grubundaki öğrenciler amaçlı örnekleme yöntemi kullanılarak belirlenmiştir. Derinliği olan çalışmalar yapmak ve zengin durumlar seçmek açısından amaçlı örnekleme önemlidir. Araştırma

yapan kişi için önemli ölçüde bilgi edinebileceği bir alan açan amaçlı örneklem, araştırma hakkında verimli konular araştırmacı için de önemli bilgiler edinebileceği bir örneklem türüdür (Patton, 2018). Bu anlamda amaçlı örneklem pek çok durumda olgu ve olayların keşfedilmesinde ve açıklanmasında yararlı olur (şimşek ve Yıldırım, 2018). Amaçlı örnekleme yöntemi türlerinden kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi ile çalışma grubu oluşturulmuştur. Bu yöntem ile araştırmacının araştırmaya hız ve pratiklik kazandırması açısından yakın olan ve erişilmesi kolay olan durumu seçmesi söz konusudur (şimşek ve Yıldırım, 2018). Bu bağlamda kırk beş (45) lisans son sınıf, otuz (30) yüksek lisans öğrencisine ulaşılmış ve yirmi soruluk anket öğrencilere uygulanmıştır.

3.3 Veri Toplama Araçları

“Resim-İş Öğretmenliği Programına Kayıtlı Lisans ve Yüksek Lisans Öğrencilerinin Resimlerdeki Metafizik Ögelerden Çıkardıkları Anlamlar” başlıklı yüksek lisans tez için veri toplama araçlarından “bilgi/yeterlilik anketi” yöntemi kullanılmış ve bilgi/yeterlilik anketi yönteminin “listeden seçim yapılan tipte sorular” içeriği kullanılarak yirmi (20) soruluk bir anket oluşturulmuştur.

3.4 Veri Toplama Yöntemi

Yirmi (20) sorudan oluşan bilgi/yeterlilik anketi ilk önce basılı halde öğrencilere elden ulaştırmaya çalışıldı ancak eğitim döneminin sonuna gelmesi ve çoğu lisans son sınıf öğrencisinin kpss sınavı endişesinden dolayı anket soruları “Google Forms” online dosyaya yüklenerek öğrencilere telefon veya e-posta yoluyla ulaşılmış ve anket sorularının online olarak cevaplanması sağlanmıştır. Google Forms üzerinden erişilebilecek anketin linki:

https://docs.google.com/forms/d/1vVzkVIGSm0Sj46IT9f5Y5ngZORi_VViG_kKm9IVj040/edit

ANKET

SORULAR YANITLAR 0/0 Toplam puan: 0

RESİM-İŞ EĞİTİMİ PROGRAMINA KAYITLI LİSANS VE YÜKSEK LİSANS ÖĞRENCİLERİNİN RESİMLERDEKİ METAFİZİK ÖGELERDEN ÇIKARDIKLARI ANLAMLAR

Anket Yönergesi:

Bu anket 20 sorudan oluşmaktadır ve 'İzmir Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim İş Öğretmeni Öğretmeni Programına Kayıtlı Lisans Ve Yüksek Lisans Öğrencilerinin Metafizik Resim Örneklerinden Çıkarılan Anlamlar' konulu yüksek lisans tezinde yararlanılmak üzere hazırlanmıştır.

Değerli Katılımcı:

- 1- İncelediğiniz sorularla araştırmam için katkı sağlarsanız ve anket bilgilerinizi araştırmaya konusunu değerlendirmek dışında herhangi bir amaç için kullanılmayacaktır.
- 2- Bu anket akademik başarıma ilgilmezdir.
- 3- Lütfen size en doğru görünen cevabı işaretleyiniz ve cevaplamama soru bırakmayınız.
- 4- Soruların güvenirliği açısından soruları işlenirken yanıtlanmaz çok önemlidir.
- 5- Katılımınız için şimdiden çok teşekkür ederim.

Kemal Özcan

E-posta adresi *

Devlet e-posta adresi

Bu form e-posta adreslerimi topluyor. [Ayarları değiştir](#)

EĞİTİM DURUMUNUZ *

LİSANS SON SINIF ÖĞRENCİSİ

YÜKSEK LİSANS ÖĞRENCİSİ

ÖĞRENCİSİ OLDUĞUNUZ ÜNİVERSİTE *

İsminizi yazınız

MEZUN OLDUĞUNUZ ÜNİVERSİTE (yüksek lisans öğrencileri için mezun olduğunuz üniversite)

İsminizi yazınız

Şekil 11: “Resim-iş eğitimi programına kayıtlı lisans ve yüksek lisans öğrencilerinin resimlerdeki metafizik öğelerden çıkardıkları anlamlar” başlıklı tez için hazırladığım anket formunun Google Forms’a aktarılmış içeriğinin bilgisayar ekran görüntüsü.

3.5 Verilerin Analizi

Bu Araştırmada toplanan verilerin analizinde 6 farklı istatistiksel analiz kullanılmıştır. Bu analizler aşağıda verilmiştir. Bu analizler bilgisayarda SPSS for Windows 22.00 istatistik paket programı ile yapılmıştır.

1. Aritmetik ortalama
2. Standart sapma
3. Ki-kare testi
4. Kruskal-Wallis testi
5. Mann-Whitney U testi
6. t testi

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

IV. BULGULAR

4.1 Öğrencilerin Demografik Özellikleri ile İlgili Bulgular

Lisans öğrencilerinin demografik özellikleri ile ilgili bulgular Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1: Lisans öğrencilerin demografik özellikleri ile ilgili bulgular (n=45)

Özellikler		f	%
Cinsiyet	Kız	31	68,9
	Erkek	14	31,1
Yaş	25 yaş ve altı	43	95,6
	26 yaş ve üstü	2	4,4
Mezun olunan lise	Güzel Sanatlar Lisesi	31	68,9
	Meslek Lisesi	9	20,0
	Anadolu Lisesi	4	8,9
	İmam Hatip Lisesi	1	2,2
Ana sanat alanı	Resim	24	53,3
	Grafik Tasarımı	21	46,7

Tablo incelendiğinde araştırmaya alınan lisans öğrencilerinin %68,9’u kız, %31,1’i erkek, %95,6’sı 25 yaş ve altında, %4,4’ü 26 yaş ve üzeri, %68,8’i Güzel Sanatlar Lisesi mezunu, %20’si Meslek Lisesi mezunu, %8,9’u Anadolu Lisesi mezunu, %2,2’si İmam Hatip Lisesi mezunu, %53,3’ü resim ana sanat alanından, %46,7’si grafik tasarımı ana sanat alanından olduğu görülmektedir.

Yüksek lisans öğrencilerinin demografik özellikleri ile ilgili bulgular Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2: Yüksek lisans öğrencilerin demografik özellikleri ile ilgili bulgular (n=30)

Özellikler		f	%
Cinsiyet	Kız	19	63,3
	Erkek	11	36,7
Yaş	25 yaş ve altı	10	33,3
	26 yaş ve üstü	20	66,7
Mezun olunan lise	Güzel Sanatlar Lisesi	7	23,3
	Meslek Lisesi	8	26,7
	Anadolu Lisesi	13	43,3
	İmam Hatip Lisesi	1	3,3
	Fen Lisesi	1	3,3
Ana sanat alanı	Resim	19	63,3
	Grafik Tasarımı	8	26,7
	Seramik	2	6,7
	Alan dışı	1	3,3

Özellikler	f	%
Mezun olunan üniversite		
Anadolu Üniversitesi	1	3,3
Ondokuz Mayıs Üniversitesi	17	56,7
Gazi Üniversitesi	2	6,7
Fırat Üniversitesi	2	6,7
Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversite	1	3,3
Kastamonu Üniversitesi	1	3,3
Cumhuriyet Üniversitesi	2	6,7
Çanakkale 19 Mart Üniversitesi	1	3,3
Marmara Üniversitesi	1	3,3
Karadeniz Teknik Üniversitesi	1	3,3
Pamukkale Üniversitesi	1	3,3

Tablo incelendiğinde araştırmaya alınan yüksek lisans öğrencilerinin %63,3'ü kız, %36,7'si erkek, %33,3'ü 25 yaş ve altında, %66,7'si 26 yaş ve üzeri, %23,3'ü Güzel Sanatlar Lisesi mezunu, %26,7'si Meslek Lisesi mezunu, %43,3'ü Anadolu Lisesi mezunu, %3,3'ü İmam Hatip Lisesi mezunu, %3,3'ü Fen Lisesi mezunu, %63,3'ü resim ana sanat alanından, %26,7'si grafik tasarımı ana sanat alanından, %6,7'si seramik ana sanat alanından, %3,3'ü Anadolu Üniversitesi mezunu, %56,7'si Ondokuz Mayıs Üniversitesi mezunu, %6,7'si Gazi Üniversitesi mezunu, %6,7'si Fırat Üniversitesi mezunu, %3,3'ü Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi mezunu, %3,3'ü Kastamonu Üniversitesi mezunu, %6,7'si Cumhuriyet Üniversitesi mezunu, %3,3'ü Çanakkale 19 Mart Üniversitesi mezunu, %3,3'ü Marmara Üniversitesi

mezunu, %3,3'ü Karadeniz Teknik Üniversitesi mezunu, %3,3'ü Pamukkale Üniversitesi mezunu olduğu görülmektedir.

4.2 Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Ankete Verdikleri Yanıtların Genel Dağılımı ile İlgili Bulgular

Araştırmaya katılan lisans öğrencilerinin ankete verdikleri yanıtların genel dağılımı ile ilgili bulgular Tablo 3'de verilmiştir.

Tablo 3: Araştırmaya katılan lisans öğrencilerinin ankete verdikleri yanıtların genel dağılımı ile ilgili bulgular

Anket Maddeleri		f	%
1- Metafizik nedir?	Diğer	11	24,4
	Doğru	30	66,7
	Bilmiyorum	4	8,9
2- Süprematizm nedir?	Diğer	23	51,1
	Doğru	4	8,9
	Bilmiyorum	18	40,0
3- 'Gerçeğin, deneye ve akla başvurmadan doğrudan doğruya kavranması.' Yukarıdaki tanımlama aşağıdaki seçeneklerden hangisine aittir?	Diğer	13	28,9
	Doğru	23	51,1
	Bilmiyorum	9	20,0
4- Mitoloji nedir?	Diğer	6	13,3
	Doğru	38	84,4
	Bilmiyorum	1	2,2

Anket Maddeleri		f	%
5- Giorgio de Chirico Kimdir?	Diğer	9	20,0
	Doğru	12	26,7
	Bilmiyorum	24	53,3
6-'Renk piyano tuşudur, gözler armoni, ruh birçok teli olan piyano. Sanatçı ise ruhta titreşimlere neden olan, bir tuştan diğerine dokunan, bu piyanoyu çalan kişidir.' Söзlerinin söyleyen sanatçı aşağıdakilerden hangisidir?	Diğer	10	22,2
	Doğru	8	17,8
	Bilmiyorum	27	60,0
7- Lascaux Mağarası Yukarıdaki mağara resminin yapılış amacı nedir?	Diğer	28	62,2
	Doğru	16	35,6
	Bilmiyorum	1	2,2
8- Mumya Tabutu Yukarıdaki tabutun üzerindeki resimler ne için yapılmıştır?	Diğer	16	35,6
	Doğru	19	42,2
	Bilmiyorum	10	22,2
9- Yukarıda gördüğünüz Raffaello'ya ait olan "Hezekiel'in Düşü" isimli eserde kanatlı boğaya yüklenen anlam nedir?	Diğer	22	48,9
	Doğru	1	2,2
	Bilmiyorum	22	48,9

Anket Maddeleri		f	%
10- Yukarıda gördüğünüz Rafaello'ya ait olan "Hezekiel'in Düşü" isimli eserde kartala yüklenen anlam nedir?	Diğer	16	35,6
	Doğru	3	6,7
	Bilmiyorum	26	57,8
11- Yukarıda gördüğünüz Jan Van Eyck'a ait olan "Kuzuya Tapınma" isimli eserde kuzuya yüklenen anlam nedir?	Diğer	17	37,8
	Doğru	8	17,8
	Bilmiyorum	20	44,4
12- Yukarıda gördüğünüz Carlo Carra'ya ait olan resimde anlatılmak istenen nedir?	Diğer	18	40,0
	Doğru	12	26,7
	Bilmiyorum	15	33,3
13- Yukarıda gördüğünüz Caspar David Friedrich'e ait olan resimde anlatılmak istenen nedir?	Diğer	28	62,2
	Doğru	3	6,7
	Bilmiyorum	14	31,1
14- Yukarıda gördüğünüz Caspar David Friedrich'e ait olan resimde deniz, gökyüzü ve ufuk izleyicide hangi duyguyu yaratır?	Diğer	38	84,4
	Doğru	2	4,4
	Bilmiyorum	5	11,1
15- Yukarıda gördüğünüz Arnold Böcklin'e ait olan resimde kayıktaki kurguda ne anlatılmak istenmektedir?	Diğer	7	15,6
	Doğru	20	44,4
	Bilmiyorum	18	40,0

Anket Maddeleri		f	%
16- Yukarıda gördüğünüz resimde Van Gogh orakçığı ne amaçla resmetmiştir?	Diğer	30	66,7
	Doğru	0	0,0
	Bilmiyorum	15	33,3
17- William Blake, “Abel’in Bedeninin Adem ve Havva Tarafından Bulunması”, Yukarıda gördüğünüz resimde anlatılan konu nedir?	Diğer	16	35,6
	Doğru	7	15,6
	Bilmiyorum	22	48,9
18- Yukarıda gördüğünüz resimde Paul Gaugin’in detaylara özen göstermemesi ve koyu renkleri seçmesinin nedeni nedir?	Diğer	18	40,0
	Doğru	11	24,4
	Bilmiyorum	16	35,6
19- Yukarıda gördüğünüz Edvard Munch’a ait resimde ressam ne anlatmak istemiştir?	Diğer	32	71,1
	Doğru	5	11,1
	Bilmiyorum	8	17,8
20- Maleviç’in bu resmi hangi akımı başlatmıştır.	Diğer	24	53,3
	Doğru	11	24,4
	Bilmiyorum	10	22,2

Tablo incelendiğinde;

1- “Metafizik nedir?” Sorusunun cevabı “D) Görünür dünyanın ötesine vurgu yapan felsefi bir kavramdır (Cevizci, 2001).” Şıkkı olması gerekirken lisans öğrencilerinin %24,4’ü diğer seçeneklere yönelirken %66,7’si “D” şıkkını ve %8,8’u “Bilmiyorum” şıkkını işaretlemişlerdir.

- 2- “Süprematizm nedir?” Sorusunun cevabı “A) Hiççilik (Karabaş ve Damar, 2016).” Şıkkı olması gerekirken lisans öğrencilerinin %51,1’i diğer seçeneklere yönelirken %8,9’u “A” şıkkını ve %40’ı “Bilmiyorum” şıkkını işaretlemişlerdir.
- 3- “Gerçeğin, deneye ve akla başvurmadan doğrudan doğruya kavranması. Yukarıdaki tanımlama aşağıdaki seçeneklerden hangisine aittir?” Sorusunun cevabı “B) Sezgi (“Sezgi”, 2019).” Şıkkı olması gerekirken lisans öğrencilerinin %28,9’u diğer seçeneklere yönelirken, %51,1’i “B” şıkkını ve %20’si “Bilmiyorum” şıkkını işaretlemişlerdir.
- 4- “Mitoloji nedir?” Sorusunun cevabı “C) Efsane Bilimi (Erhat, 2015).” Şıkkı olması gerekirken lisans öğrencilerinin %13,3’ü diğer seçeneklere yönelirken, %84,4’ü “C” şıkkını ve %2,2’si “Bilmiyorum” şıkkını işaretlemişlerdir.
- 5- Giorgio de Chirico kimdir?” Sorusunun cevabı “C) Metafizik resmin kurucusudur (Aral, 2010).” Şıkkı olması gerekirken lisans öğrencilerinin %20’si diğer seçeneklere yönelirken, %26,7’si “C” şıkkını ve %53,3’ü “Bilmiyorum” şıkkını işaretlemişlerdir.
- 6- “Renk piyano tuşudur, gözler armoni, ruh birçok teli olan piyano. Sanatçı ise ruhta titreşimlere neden olan, bir tuştan diğerine dokunan, bu piyanoyu çalan kişidir.’ Söзlerinin söyleyen sanatçı aşağıdakilerden hangisidir?” Sorusunun cevabı “C) Wassily Kandinsky (Kandinsky, 2010).” Şıkkı olması gerekirken lisans öğrencilerinin %22,2’si diğer seçeneklere yönelmişken %17,8’i “C” şıkkını ve %60’ı “Bilmiyorum” şıkkını işaretlemişlerdir.
- 7- “Lascaux Mağarası, Fransa, M.Ö. 13.000. Yukarıdaki mağara resminin yapılaş amacı nedir?” Sorusunun cevabı “C) Yakalanacak hayvana büyü yapmak amacıyla yapılmıştır (İşpiroğlu ve İşpiroğlu, 2012).” Şıkkı olması gerekirken lisans öğrencilerinin %62,2’si diğer seçeneklere yönelmişken, %35,6’sı “C” şıkkını ve %2,2’si “Bilmiyorum” şıkkını işaretlemişlerdir.
- 8- “Mumya Tabutu, ahşap, M.S. 100-120 (Roma Dönemi), British Museum, Londra. Yukarıdaki tabutun üzerindeki resimler ne için yapılmıştır?” Sorusunun cevabı “D) Çizimlerin ölen kişiye diğer tarafta yol göstermesi için (Çifçi, 2010).” Şıkkı olması gerekirken lisans öğrencilerinin %35,6’sı diğer seçeneklere yönelirken %42,2’si “D” şıkkını ve %22,2’si “Bilmiyorum” şıkkını işaretlemişlerdir.
- 9- “Yukarıda gördüğünüz Raffaello’ya ait olan ‘Hezekiel’in Düşü’ isimli eserde kanatlı boğaya yüklenen anlam nedir?” Sorusunun cevabı “C) İncil’i yazan

meleklerden birini simgeler (Gombrich, 2010).” Şıkkı olması gerekirken lisans öğrencilerinin %48,9’u diğer seçeneklere yönelirken %2,2’si “C” şıkkını ve %48,9’u “Bilmiyorum” şıkkını işaretlemişlerdir.

10- “Yukarıda gördüğünüz Rafaello’ya ait olan ‘Hezekiel’in Düşü’ isimli eserde kartala yüklenen anlam nedir?” Sorusunun cevabı “C) İncil’i yazan meleklerden birini simgeler (Gombrich, 2010).” Şıkkı olması gerekirken lisans öğrencilerinin %35,6’sı diğer seçeneklere yönelirken %6,7’si “C” şıkkını ve %57,8’i “Bilmiyorum” şıkkını işaretlemişlerdir.

11- “Yukarıda gördüğünüz Jan Van Eyck’a ait olan ‘Kuzuya Tapınma’ isimli eserde kuzuya yüklenen anlam nedir?” Sorusunun cevabı “A) İsa Peygamber (Pettersson, 2018).” Şıkkı olması gerekirken lisans öğrencilerinin %37,8’i diğer seçeneklere yönelirken %17,8’i “A” şıkkını ve %44,4’ü “Bilmiyorum” şıkkını işaretlemişlerdir.

12- “Yukarıda gördüğünüz Carlo Carra’ya ait olan resimde anlatılmak istenen nedir?” Sorusunun cevabı “D) Ölçülemez olan düşler dünyasına vurgu yapmıştır (‘Carlo Carra’, 2018).” Şıkkı olması gerekirken lisans öğrencilerinin %40’ı diğer seçeneklere yönelirken, %26,7’si “D” şıkkını ve %33,3’ü “Bilmiyorum” şıkkını işaretlemişlerdir.

13- “Yukarıda gördüğünüz Caspar David Friedrich’e ait olan resimde anlatılmak istenen nedir?” Sorusunun cevabı “D) Doğanın tüm elementleriyle uyum içinde, meditasyon yapan keşişi resmetmiştir (Parvin, 2017).” Şıkkı olması gerekirken lisans öğrencilerinin %62,2’si diğer seçeneklere yönelirken %6,7’si “D” şıkkını ve %31,1’i “Bilmiyorum” şıkkını işaretlemişlerdir.

14- “Yukarıda gördüğünüz Caspar David Friedrich’e ait olan resimde deniz, gökyüzü ve ufuk izleyicide hangi duyguyu yaratır?” Sorusunun cevabı “C) Ölüm (Gül, 2016).” Şıkkı olması gerekirken lisans öğrencilerinin %84,4’ü diğer seçeneklere yönelirken %4,4’ü “C” şıkkını ve %11,1’i “Bilmiyorum” şıkkını işaretlemişlerdir.

15- “Yukarıda gördüğünüz Arnold Böcklin’e ait olan resimde kayıktaki kurguda ne anlatılmak istenmektedir?” Sorusunun cevabı “D) Yaşamdan ölüme geçişi sembolize etmek için bu kurgu yaratılmıştır (Krausse, 2005).” Şıkkı olması gerekirken lisans öğrencilerinin %15,6’sı diğer seçeneklere yönelirken %44,4’ü “D” şıkkını ve %40’ı “Bilmiyorum” şıkkını işaretlemişlerdir.

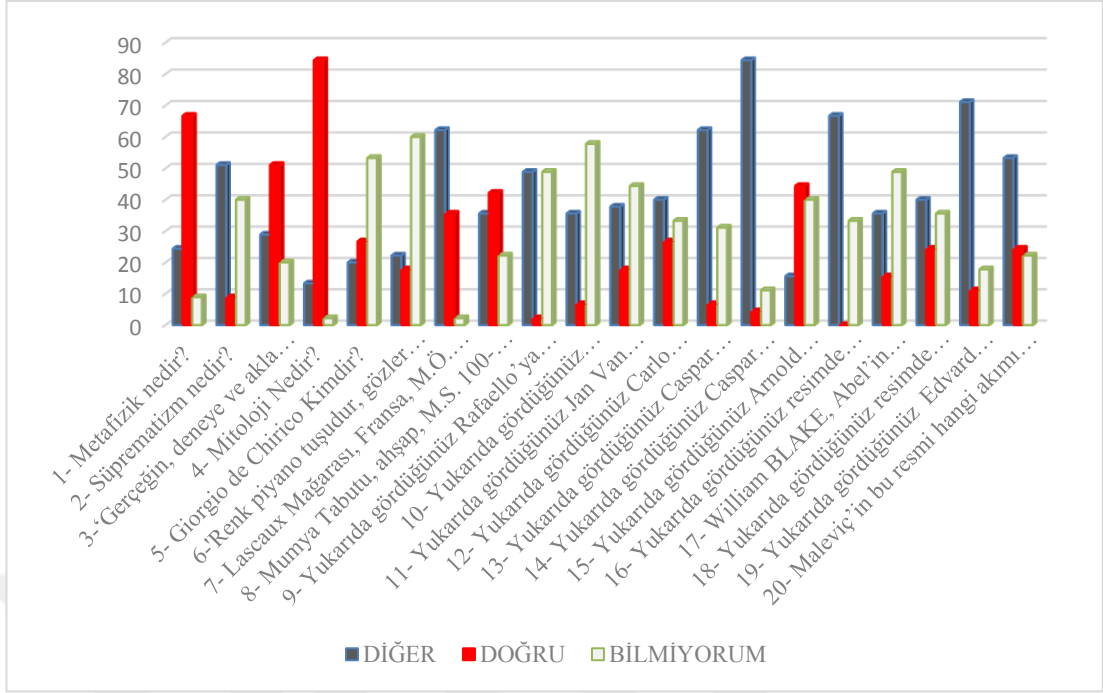
16- “Yukarıda gördüğünüz resimde Van Gogh orakçıyı ne amaçla resmetmiştir?” Sorusunun cevabı “D) Ölümün insanları nasıl ele geçirdiğini betimlemek istemiştir (Kovulmaz, 2009).” Şıkkı olması gerekirken lisans öğrencilerinin %66,7’si diğer seçeneklere yönelirken %20’si “D” şıkkını ve %33,3’ü “Bilmiyorum” şıkkını işaretlemişlerdir.

17- “William BLAKE, Abel’in Bedeninin Adem ve Havva Tarafından Bulunması, ahşap üzerine mürekkep ve suluboya, 1826. Yukarıda gördüğünüz resimde anlatılan konu nedir?” Sorusunun cevabı “D) Adem ve Havva’nın çocukları olan Kabil’in kardeşi Habil’i öldürmesi (Sönmezer, 2014).” Şıkkı olması gerekirken lisans öğrencilerinin %35,6’sı diğer seçeneklere yönelirken %15,6’sı “D” şıkkını ve %48,9’u “Bilmiyorum” şıkkını işaretlemişlerdir.

18- “Yukarıda gördüğünüz resimde Paul Gauguin detaylara özen göstermemesi ve koyu renkleri seçmesinin nedeni nedir?” Sorusunun cevabı “D) Maneviyat duygusunu arttırmak için (“Sakarya Üniversitesi”, t.y.).” Şıkkı olması gerekirken lisans öğrencilerinin %40’ı diğer seçeneklere yönelmişken %24,4’ü “D” şıkkını ve %35,6’sı “Bilmiyorum” şıkkını işaretlemişlerdir.

19- “Yukarıda gördüğünüz Edward Munch’a ait resimde ressam ne anlatmak istemiştir?” Sorusunun cevabı “C) Ölümün soğukluğunun bir adım ileride olduğunu vurgulamak istemiştir (Sönmezer, 2014).” Şıkkı olması gerekirken lisans öğrencilerinin %71,1’i diğer seçeneklere yönelirken %11,1’i “C” şıkkını ve %17,8’i “Bilmiyorum” şıkkını işaretlemişlerdir.

20- “Maleviç’in bu resmi hangi akımı başlatmıştır.” Sorusunun cevabı “C) Süprematizm (Karabaş ve Damar, 2016).” Şıkkı olması gerekirken lisans öğrencilerinin %53,3’ü diğer seçeneklere yönelmişken %24,4’ü “C” şıkkını ve %22,2’s, “Bilmiyorum” şıkkını işaretlemişlerdir.

Şekil 12: Araştırmaya katılan lisans öğrencilerinin ankete verdikleri yanıtlara genel dağılımı

Araştırmaya katılan yüksek lisans öğrencilerinin ankete verdikleri yanıtların genel dağılımı ile ilgili bulgular Tablo 4'de verilmiştir.

Tablo 4: Araştırmaya katılan yüksek lisans öğrencilerinin ankete verdikleri yanıtların genel dağılımı ile ilgili bulgular

Anket Maddeleri		f	%
1- Metafizik nedir?	Diğer	2	6,7
	Doğru	28	93,3
	Bilmiyorum	0	0,0
2- Süprematizm nedir?	Diğer	14	46,7
	Doğru	11	36,7
	Bilmiyorum	5	16,7
3- 'Gerçeğin, deneye ve akla başvurmadan doğrudan doğruya kavranması.' Yukarıdaki tanımlama aşağıdaki seçeneklerden hangisine aittir?	Diğer	6	20,0
	Doğru	22	73,3
	Bilmiyorum	2	6,7
4- Mitoloji Nedir?	Diğer	1	3,3
	Doğru	28	93,3
	Bilmiyorum	1	3,3
5- Giorgio de Chirico Kimdir?	Diğer	4	13,3
	Doğru	15	50,0
	Bilmiyorum	11	36,7

Anket Maddeleri		f	%
6-'Renk piyano tuşudur, gözler armoni, ruh birçok teli olan piyano. Sanatçı ise ruhta titreşimlere neden olan, bir tuştan diğerine dokunan, bu piyanoyu çalan kişidir.' Sözlerinin söyleyen sanatçı aşağıdakilerden hangisidir?	Diğer	4	13,3
	Doğru	10	33,3
	Bilmiyorum	16	53,3
7- Lascaux Mağarası, Fransa, M.Ö. 13.000. Yukarıdaki mağara resminin yapılış amacı nedir?	Diğer	26	86,7
	Doğru	4	13,3
	Bilmiyorum	0	0,0
8- Mumya Tabutu, ahşap, M.S. 100-120 (Roma Dönemi), British Museum, Londra. Yukarıdaki tabutun üzerindeki resimler ne için yapılmıştır?	Diğer	12	40,0
	Doğru	17	56,7
	Bilmiyorum	1	3,3
9- Yukarıda gördüğünüz Rafaello'ya ait olan "Hezekiel'in Düşü" isimli eserde kanatlı boğaya yüklenen anlam nedir?	Diğer	20	66,7
	Doğru	3	10,0
	Bilmiyorum	7	23,3
10- Yukarıda gördüğünüz Rafaello'ya ait olan "Hezekiel'in Düşü" isimli eserde kartala yüklenen anlam nedir?	Diğer	21	70,0
	Doğru	2	6,7
	Bilmiyorum	7	23,3

Anket Maddeleri		f	%
11- Yukarıda gördüğünüz Jan Van Eyck'a ait olan "Kuzuya Tapınma" isimli eserde kuzuya yüklenen anlam nedir?	Diğer	9	30,0
	Doğru	15	50,0
	Bilmiyorum	6	20,0
12- Yukarıda gördüğünüz Carlo Carra'ya ait olan resimde anlatılmak istenen nedir?	Diğer	11	36,7
	Doğru	15	50,0
	Bilmiyorum	4	13,3
13- Yukarıda gördüğünüz Caspar David Friedrich'e ait olan resimde anlatılmak istenen nedir?	Diğer	20	66,7
	Doğru	8	26,7
	Bilmiyorum	2	6,7
14- Yukarıda gördüğünüz Caspar David Friedrich'e ait olan resimde deniz, gökyüzü ve ufuk izleyicide hangi duyguyu yaratır?	Diğer	20	66,7
	Doğru	7	23,3
	Bilmiyorum	3	10,0
15- Yukarıda gördüğünüz Arnold Böcklin'e ait olan resimde kayıktaki kurguda ne anlatılmak istenmektedir?	Diğer	0	0,0
	Doğru	26	86,7
	Bilmiyorum	4	13,3
16- Yukarıda gördüğünüz resimde Van Gogh, orakçıyı ne amaçla resmetmiştir?	Diğer	18	60,0
	Doğru	6	20,0
	Bilmiyorum	6	20,0

Anket Maddeleri		f	%
17- William Blake, “Abel’in Bedeninin Adem ve Havva Tarafından Bulunması.” Yukarıda gördüğünüz resimde anlatılan konu nedir?	Diğer	7	23,3
	Doğru	13	43,3
	Bilmiyorum	10	33,3
18- Yukarıda gördüğünüz resimde Paul Gaugin detaylara özen göstermemesi ve koyu renkleri seçmesinin nedeni nedir?	Diğer	12	40,0
	Doğru	12	40,0
	Bilmiyorum	6	20,0
19- Yukarıda gördüğünüz Edvard Munch’a ait resimde ressam ne anlatmak istemiştir?	Diğer	11	36,7
	Doğru	10	33,3
	Bilmiyorum	9	30,0
20- Maleviç’in bu resmi hangi akımı başlatmıştır.	Diğer	9	30,0
	Doğru	18	60,0
	Bilmiyorum	3	10,0

Tablo incelendiğinde;

1- “Metafizik nedir?” Sorusunun cevabı “D) Görünür dünyanın ötesine vurgu yapan felsefi bir kavramdır (Cevizci, 2001).” Şıkkı olması gerekirken yüksek lisans öğrencilerinin %6,7’si diğer seçeneklere yönelirken %93,3’ü “D” şıkkını ve “Bilmiyorum” şıkkını işaretleyen olmamıştır.

2- “Süprematizm nedir?” Sorusunun cevabı “A) Hiççilik (Karabaş ve Damar, 2016).” Şıkkı olması gerekirken yüksek lisans öğrencilerinin %46,7’si diğer seçeneklere yönelirken %36,7’si “A” şıkkını ve %16,7’si “Bilmiyorum” şıkkını işaretlemiştir.

- 3- “Gerçeğin, deneye ve akla başvurmadan doğrudan doğruya kavranması.’ Yukarıdaki tanımlama aşağıdaki seçeneklerden hangisine aittir?” Sorusunun cevabı “B) Sezgi (“Sezgi”, 2019).” Şıkkı olması gerekirken yüksek lisans öğrencilerinin %20’si diğer seçeneklere yönelirken, %73,3’ü “B” şıkkını ve %6,7’si “Bilmiyorum” şıkkını işaretlemişlerdir.
- 4- “Mitoloji Nedir?” Sorusunun cevabı “C) Efsane Bilimi (Erhat, 2015).” Şıkkı olması gerekirken yüksek lisans öğrencilerinin %3,3’ü diğer seçeneklere yönelirken, %93,3’ü “C” şıkkını ve %3,3’ü “Bilmiyorum” şıkkını işaretlemişlerdir.
- 5- “Giorgio de Chirico Kimdir?” Sorusunun cevabı “C) Metafizik resmin kurucusudur (Aral, 2010).” Şıkkı olması gerekirken yüksek lisans öğrencilerinin %13,3’ü 20’si diğer seçeneklere yönelirken, %50’si “C” şıkkını ve %36,7’si “Bilmiyorum” şıkkını işaretlemişlerdir.
- 6- “Renk piyano tuşudur, gözler armoni, ruh birçok teli olan piyano. Sanatçı ise ruhta titreşimlere neden olan, bir tuştan diğerine dokunan, bu piyanoyu çalan kişidir.’ Sözlerinin söyleyen sanatçı aşağıdakilerden hangisidir?” Sorusunun cevabı “C) Wassily Kandinsky (Kandinsky, 2010).” Şıkkı olması gerekirken yüksek lisans öğrencilerinin %13,3’ü diğer seçeneklere yönelirken, %33,3’ü “C” şıkkını ve %53,3’ü “Bilmiyorum” şıkkını işaretlemişlerdir.
- 7- “Lascaux Mağarası, Fransa, M.Ö. 13.000. Yukarıdaki mağara resminin yapılış amacı nedir” Sorusunun cevabı “C) Yakalanacak hayvana büyü yapmak amacıyla yapılmıştır (İşpiroğlu ve İşpiroğlu, 2012).” Şıkkı olması gerekirken yüksek lisans öğrencilerinin %86,7’si diğer seçeneklere yönelirken, %13,3’ü “C” şıkkını işaretlemişlerdir. “Bilmiyorum” şıkkını işaretleyen ise olmamıştır.
- 8- “Mumya Tabutu, ahşap, M.S. 100-120 (Roma Dönemi), British Museum, Londra. Yukarıdaki tabutun üzerindeki resimler ne için yapılmıştır?” Sorusunun cevabı “D) Çizimlerin ölen kişiye diğer tarafta yol göstermesi için (Çifçi, 2010).” Şıkkı olması gerekirken yüksek lisans öğrencilerinin %40’ı diğer seçeneklere yönelirken, %56,7’si “D” şıkkını ve %3,3’ü “Bilmiyorum” şıkkını işaretlemişlerdir.
- 9- “Yukarıda gördüğünüz Raffaello’ya ait olan ‘Hezekiel’in Düşü’ isimli eserde kanatlı boğaya yüklenen anlam nedir?” Sorusunun cevabı “C) İncil’i yazan meleklerden birini simgeler (Gombrich, 2010).” Şıkkı olması gerekirken yüksek lisans öğrencilerinin %66,7’si diğer seçeneklere yönelirken, %10’u “C” şıkkını ve %23,3’ü “Bilmiyorum” şıkkını işaretlemişlerdir.

10- “Yukarıda gördüğünüz Rafaello’ya ait olan ‘Hezekiel’in Düşü’ isimli eserde kartala yüklenen anlam nedir?” Sorusunun cevabı “C) İncil’i yazan meleklerden birini simgeler (Gombrich, 2010).” Şıkkı olması gerekirken yüksek lisans öğrencilerinin %70’i diğer seçeneklere yönelirken, %6,7’si “C” şıkkını ve %23,3’ü “Bilmiyorum” şıkkını işaretlemişlerdir.

11- “Yukarıda gördüğünüz Jan Van Eyck’a ait olan ‘Kuzuya Tapınma’ isimli eserde kuzuya yüklenen anlam nedir?” Sorusunun cevabı “A) İsa Peygamber (Pettersson, 2018).” Şıkkı olması gerekirken yüksek lisans öğrencilerinin %30’u diğer seçeneklere yönelirken, %50’si “A” şıkkını ve %20’si “Bilmiyorum” şıkkını işaretlemişlerdir.

12- “Yukarıda gördüğünüz Carlo Carra’ya ait olan resimde anlatılmak istenen nedir?” Sorusunun cevabı “D) Ölçülemez olan düşler dünyasına vurgu yapmıştır (“Carlo Carra”, 2018).” Şıkkı olması gerekirken yüksek lisans öğrencilerinin %36,7’si diğer seçeneklere yönelirken, %50’si “D” şıkkını ve %13,3’ü “Bilmiyorum” şıkkını işaretlemişlerdir.

13- “Yukarıda gördüğünüz Caspar David Friedrich’e ait olan resimde anlatılmak istenen nedir?” Sorusunun cevabı “D) Doğanın tüm elementleriyle uyum içinde, meditasyon yapan keşişi resmetmiştir (Parvin, 2017).” Şıkkı olması gerekirken yüksek lisans öğrencilerinin %66,7’si diğer seçeneklere yönelirken, %26,7’si “D” şıkkını ve %6,7’si “Bilmiyorum” şıkkını işaretlemişlerdir.

14- “Yukarıda gördüğünüz Caspar David Friedrich’e ait olan resimde deniz, gökyüzü ve ufuk izleyicide hangi duyguyu yaratır?” Sorusunun cevabı “C) Ölüm (Gül, 2016).” Şıkkı olması gerekirken yüksek lisans öğrencilerinin %66,7’si diğer seçeneklere yönelirken, %23,3’ü “C” şıkkını ve %10’u “Bilmiyorum” şıkkını işaretlemişlerdir.

15- “Yukarıda gördüğünüz Arnold Böcklin’e ait olan resimde kayıktaki kurguda ne anlatılmak istenmektedir?” Sorusunun cevabı “D) Yaşamdan ölüme geçişi sembolize etmek için bu kurgu yaratılmıştır (Krausse, 2005).” Şıkkı olması gerekirken, yüksek lisans öğrencilerinin %86,7’si “D” şıkkını ve %13,3’ü “Bilmiyorum” şıkkını işaretlemişlerdir.

16- “Yukarıda gördüğünüz resimde Van Gogh orakçıyı ne amaçla resmetmiştir?” Sorusunun cevabı “D) Ölümün insanları nasıl ele geçirdiğini betimlemek istemiştir (Kovulmaz, 2009).” Şıkkı olması gerekirken yüksek lisans öğrencilerinin %60’ı diğer

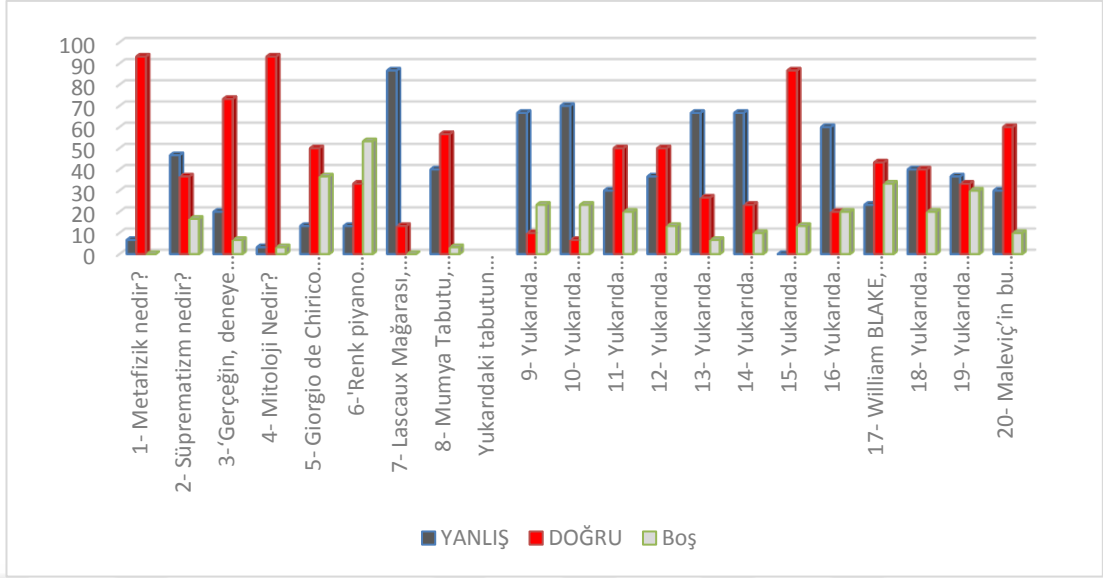
seçeneklere yönelirken, %20'si "D" şıkkını ve %20'si "Bilmiyorum" şıkkını işaretlemişlerdir.

17- "William Blake, Abel'in Bedeninin Adem ve Havva Tarafından Bulunması, ahşap üzerine mürekkep ve suluboya, 1826 Yukarıda gördüğünüz resimde anlatılan konu nedir?" Sorusunun cevabı "D) Adem ve Havva'nın çocukları olan Kabil'in kardeşi Habil'i öldürmesi (Sönmezer, 2014)." Şıkkı olması gerekirken yüksek lisans öğrencilerinin %23,3'ü diğer seçeneklere yönelirken, %43,3'ü "D" şıkkını ve %33,3'ü "Bilmiyorum" şıkkını işaretlemişlerdir.

18- "Yukarıda gördüğünüz resimde Paul Gauguin detaylara özen göstermemesi ve koyu renkleri seçmesinin nedeni nedir?" Sorusunun cevabı "D) Maneviyat duygusunu arttırmak için ("Sakarya Üniversitesi", t.y.)." Şıkkı olması gerekirken yüksek lisans öğrencilerinin %40'ı diğer seçeneklere yönelirken, %40'ı "D" şıkkını ve %20'si "Bilmiyorum" şıkkını işaretlemişlerdir.

19- "Yukarıda gördüğünüz Edvard Munch'a ait resimde ressam ne anlatmak istemiştir?" Sorusunun cevabı "C) Ölümün soğukluğunun bir adım ileride olduğunu vurgulamak istemiştir (Sönmezer, 2014)." Şıkkı olması gerekirken yüksek lisans öğrencilerinin %36,7'si diğer seçeneklere yönelirken, %33,3'ü "C" şıkkını ve %30'u "Bilmiyorum" şıkkını işaretlemişlerdir.

20- "Maleviç'in bu resmi hangi akımı başlatmıştır." Sorusunun cevabı "C) Süprematizm (Karabaş ve Damar, 2016)." Şıkkı olması gerekirken yüksek lisans öğrencilerinin %30'u diğer seçeneklere yönelirken, %60'sı "C" şıkkını ve %10'u "Bilmiyorum" şıkkını işaretlemişlerdir.

Şekil 13: Araştırmaya katılan yüksek lisans öğrencilerinin ankete verdikleri yanıtların genel dağılımı

4.3 Lisans Öğrencilerinin ve Yüksek Lisans Öğrencilerinin Ankete Verdikleri Doğru Yanıtlar Açısından Karşılaştırılması ile İlgili Bulgular

Lisans öğrencilerinin ve yüksek lisans öğrencilerinin ankete verdikleri doğru yanıtlar açısından aralarında fark olup olmadığını anlamak amacıyla ki-kare analizi yapılmış ve bulgular Tablo 5’de verilmiştir.

Tablo 5: Lisans öğrencilerinin ve yüksek lisans öğrencilerinin ankete verdikleri doğru yanıtların karşılaştırılması

		Lisans	Yüksek lisans	
	Diğer	n	15	2
1- Metafizik nedir?	%	33,3	6,7	$\chi^2=7,302$
	Doğru	n	30	P=,007
	%	66,7	93,3	

			Lisans	Yüksek Lisans	
2- Süprematizm nedir?	Diğer	n	41	19	$\chi^2=8,601$ P=,003
		%	91,1	63,3	
	Doğru	n	4	11	
		%	8,9	36,7	
3- “Gerçeğin, deneye ve akla başvurmadan doğrudan doğruya kavranması.” Yukarıdaki tanımlama aşağıdaki seçeneklerden hangisine aittir	Diğer	n	22	8	$\chi^2=3,704$ P=,054
		%	48,9	26,7	
	Doğru	n	23	22	
		%	51,1	73,3	
4- Mitoloji Nedir?	Diğer	n	7	2	$\chi^2=1,347$ P=,246
		%	15,6	6,7	
	Doğru	n	38	28	
		%	84,4	93,3	
5- Giorgio de Chirico Kimdir?	Diğer	n	33	15	$\chi^2=4,253$ P=,039
		%	73,3	50,0	
	Doğru	n	12	15	
		%	26,7	50,0	

			Lisans	Yüksek Lisans		
6- “Renk piyano tuşudur, gözler armoni, ruh birçok teli olan piyano. Sanatçı ise ruhta titreşimlere neden olan, bir tuştan diğerine dokunan, bu piyanoyu çalan kişidir.” Sözlerinin söyleyen sanatçı aşağıdakilerden hangisidir?	Diğer	n	37	20	$\chi^2=2,388$ P=,122	
		%	82,2	66,7		
	Doğru	n	8	10		
		%	17,8	33,3		
7- Lascaux Mağarası, Fransa, M.Ö. 13.000. Yukarıdaki mağara resminin yapılış amacı nedir?	Diğer	n	29	26	$\chi^2=4,545$ P=,033	
		%	64,4	86,7		
	Doğru	n	16	4		
		%	35,6	13,3		
8- Mumya Tabutu, ahşap, M.S. 100-120 (Roma Dönemi), British Museum, Londra Yukarıdaki tabutun üzerindeki resimler ne için yapılmıştır?	Diğer	n	26	13	$\chi^2=1,505$ P=,220	
		%	57,8	43,3		
	Doğru	n	19	17		
		%	42,2	6,7		
9- Yukarıda gördüğünüz Rafaello’ya ait olan “Hezekiel’in Düşü” isimli eserde kanatlı boğaya yüklenen anlam nedir?	Diğer	n	44	27	$\chi^2=2,157$ P=,142	
		%	97,8	90,0		
	Doğru	n	1	3		
		%	2,2	10,0		

			Lisans	Yüksek Lisans	
10- Yukarıda gördüğünüz	Diğer	n	42	28	
Rafaello'ya ait olan		%	93,3	93,3	$\chi^2=,000$
“Hezekiel'in Düşü” isimli	Doğru	n	3	2	P=1,000
eserde kartala yüklenen		%	6,7	6,7	
anlam nedir?					
11- Yukarıda gördüğünüz	Diğer	n	37	15	
Jan Van Eyck'a ait olan		%	82,2	50,0	$\chi^2=8,790$
“Kuzuya Tapınma” isimli	Doğru	n	8	15	P=,003
eserde kuzuya yüklenen		%	17,8	50,0	
anlam nedir?					
12- Yukarıda gördüğünüz	Diğer	n	33	15	
Carlo Carra'ya ait olan		%	73,3	50,0	$\chi^2=4,253$
resimde anlatılmak	Doğru	n	12	15	P=,039
istenen nedir?		%	26,7	50,0	
13- Yukarıda gördüğünüz	Diğer	n	42	22	
Caspar David Friedrich'e		%	93,3	73,3	$\chi^2=5,753$
ait olan resimde	Doğru	n	3	8	P=,016
anlatılmak istenen nedir?		%	6,7	26,7	
14- Yukarıda gördüğünüz	Diğer	n	43	23	
Caspar David Friedrich'e		%	95,6	76,7	$\chi^2=6,082$
ait olan resimde deniz,	Doğru	n	2	7	P=,014
gökyüzü ve ufuk					
izleyicide hangi duyguyu					
yaratır?					

				Lisans	Yüksek lisans	
15- Yukarıda gördüğünüz Arnold Böcklin'e ait olan resimde kayıktaki kurguda ne anlatılmak istenmektedir?	Diğer	n		25	4	$\chi^2=13,531$
		%		55,6	13,3	
	Doğru	n		20	26	P=,000
		%		44,4	86,7	
16- Yukarıda gördüğünüz resimde Van Gogh orakçısı ne amaçla resmetmiştir?	Diğer	n		45	24	$\chi^2=9,783$
		%		100,0	80,0	
	Doğru	n		0	6	P=,002
		%		0,0	20,0	
17- William Blake, "Abel'in Bedeninin Adem ve Havva Tarafından Bulunması", ahşap üzerine mürekkep ve suluboya, 1826. Yukarıda gördüğünüz resimde anlatılan konu nedir?	Diğer	n		38	17	$\chi^2=7,102$
		%		84,4	56,7	
	Doğru	n		7	13	P=,008
		%		15,6	43,3	
18- Yukarıda gördüğünüz resimde Paul Gaugin detaylara özen göstermemesinin ve koyu renkleri seçmesinin nedeni nedir?	Diğer	n		34	18	$\chi^2=2,048$
		%		75,6	60,0	
	Doğru	n		11	12	P=1,52
		%		24,4	40,0	
19- Yukarıda gördüğünüz Edvard Munch'a ait resimde ressam ne anlatmak istemiştir?	Diğer	n		40	20	$\chi^2=5,556$
		%		88,9	66,7	
	Doğru	n		5	10	P=,018
		%		11,1	33,3	

		Lisans	Yüksek Lisans	
20- Maleviç'in bu resmi hangi akımı başlatmıştır.	Diğer	n 34	12	$\chi^2=9,595$
		% 75,6	40,0	
	Doğru	n 11	18	P=,002
		% 24,4	60,0	

Tablo incelendiğinde lisans son sınıf ve yüksek lisans öğrencilerinin anketin “1- Metafizik nedir?”, “2- Süprematizm nedir?”, “5- Giorgio de Chirico Kimdir?”, “7- Lascaux Mağarası, Fransa, M.Ö. 13.000. Yukarıdaki mağara resminin yapılış amacı nedir?”, “11- Yukarıda gördüğünüz Jan Van Eyck’a ait olan ‘Kuzuya Tapınma’ isimli eserde kuzuya yüklenen anlam nedir?”, “12- Yukarıda gördüğünüz Carlo Carra’ya ait olan resimde anlatılmak istenen nedir?”, “13- Yukarıda gördüğünüz Caspar David Friedrich’e ait olan resimde anlatılmak istenen nedir?”, “14- Yukarıda gördüğünüz Caspar David Friedrich’e ait olan resimde deniz, gökyüzü ve ufuk izleyicide hangi duyguyu yaratır?”, “15- Yukarıda gördüğünüz Arnold Böcklin’e ait olan resimde kayıktaki kurguda ne anlatılmak istenmektedir?”, “16- Yukarıda gördüğünüz resimde Van Gogh orakçıyı ne amaçla resmetmiştir?”, “17- William Blake, Abel’in Bedeninin Adem ve Havva Tarafından Bulunması, ahşap üzerine mürekkep ve suluboya, 1826 Yukarıda gördüğünüz resimde anlatılan konu nedir?”, “19- Yukarıda gördüğünüz Edvard Munch’a ait resimde ressam ne anlatmak istemiştir?”, “20- Maleviç’in bu resmi hangi akımı başlatmıştır.” sorularına verdikleri yanıtlar açısından aralarındaki farka ait ki-kare değerleri $p<0.05$ önem düzeyinde anlamlı iken diğer maddelere verdikleri yanıtlara açısından aralarındaki farka ait ki-kare değerleri anlamsız bulunmuştur.

Bu bulgular araştırmaya katılan lisans ve yüksek lisans öğrencilerinin anketin “1- Metafizik nedir?”, “2- Süprematizm nedir?”, “5- Giorgio de Chirico Kimdir?”, “7- Lascaux Mağarası, Fransa, M.Ö. 13.000. Yukarıdaki mağara resminin yapılış amacı nedir?”, “11- Yukarıda gördüğünüz Jan Van Eyck’a ait olan ‘Kuzuya Tapınma’ isimli eserde kuzuya yüklenen anlam nedir?”, “12- Yukarıda gördüğünüz Carlo Carra’ya ait olan resimde anlatılmak istenen nedir?”, “13- Yukarıda gördüğünüz Caspar David Friedrich’e ait olan resimde anlatılmak istenen nedir?”, “14- Yukarıda gördüğünüz

Caspar David Friedrich'e ait olan resimde deniz, gökyüzü ve ufuk izleyicide hangi duyguyu yaratır?", "15- Yukarıda gördüğünüz Arnold Böcklin'e ait olan resimde kayıktaki kurguda ne anlatılmak istenmektedir?", "16- Yukarıda gördüğünüz resimde Van Gogh orakçıyı ne amaçla resmetmiştir?", "17- William Blake, Abel'in Bedeninin Adem ve Havva Tarafından Bulunması, ahşap üzerine mürekkep ve suluboya, 1826. Yukarıda gördüğünüz resimde anlatılan konu nedir?", "19- Yukarıda gördüğünüz Edvard Munch'a ait resimde ressam ne anlatmak istemiştir?", "20- Maleviç'in bu resmi hangi akımı başlatmıştır." maddelerine verdikleri yanıtlar açısından aralarında fark olduğunu göstermektedir.

Tablonun incelenmesine devam edildiğinde yüksek lisans öğrencilerinin lisans son sınıf öğrencilerine göre anketin "1- Metafizik nedir?", "2- Süprematizm nedir?", "5- Giorgio de Chirico Kimdir?", "11- Yukarıda gördüğünüz Jan Van Eyck'a ait olan 'Kuzuya Tapınma' isimli eserde kuzuya yüklenen anlam nedir?", "12- Yukarıda gördüğünüz Carlo Carra'ya ait olan resimde anlatılmak istenen nedir?", "13- Yukarıda gördüğünüz Caspar David Friedrich'e ait olan resimde anlatılmak istenen nedir?", "14- Yukarıda gördüğünüz Caspar David Friedrich'e ait olan resimde deniz, gökyüzü ve ufuk izleyicide hangi duyguyu yaratır?", "15- Yukarıda gördüğünüz Arnold Böcklin'e ait olan resimde kayıktaki kurguda ne anlatılmak istenmektedir?", "16- Yukarıda gördüğünüz resimde Van Gogh orakçıyı ne amaçla resmetmiştir?", "17- William Blake, Abel'in Bedeninin Adem ve Havva Tarafından Bulunması, ahşap üzerine mürekkep ve suluboya, 1826. Yukarıda gördüğünüz resimde anlatılan konu nedir?", "19- Yukarıda gördüğünüz Edvard Munch'a ait resimde ressam ne anlatmak istemiştir?", "20- Maleviç'in bu resmi hangi akımı başlatmıştır." maddelerine daha fazla doğru yanıt verdikleri, yalnızca "7- Lascaux Mağarası, Fransa, M.Ö. 13.000. Yukarıdaki mağara resminin yapılış amacı nedir?" sorularına lisans öğrencilerinin yüksek lisans öğrencilerine göre daha fazla doğru yanıt verdikleri görülmektedir.

Lisans ve yüksek lisans öğrencilerinin Toplam doğru sayısı ile ilgili dağılımları Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6: Lisans ve yüksek lisans öğrencilerinin Toplam doğru sayısı dağılımları

	N	Minimum	Maximum	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma
Lisans	44	1	10	5,30	2,119
Yüksek lisans	30	3	15	9,00	2,994

Lisans öğrencilerinin en düşük toplam doğru sayısı 1, en yüksek 10, aritmetik ortalaması 5,30. Yüksek lisans öğrencilerinin en düşük toplam doğru sayısı 3, en yüksek 15, aritmetik ortalaması 9,00 olduğu saptanmıştır. Bu bulgular gerek lisans gerekse yüksek lisans öğrencilerinin bilgi düzeylerinin düşük olduğunu göstermektedir.

Toplam doğru sayısına göre lisans ve yüksek lisans öğrencileri arasında fark olup olmadığını anlamak için t testi uygulanmış ve bulgular tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7: Toplam doğru sayısına göre lisans ve yüksek lisans öğrencileri arasındaki fark

	N	Aritmetik Ortalama	Standart sapma	t	p
Lisans	45	5,30	2,239	6,320	,000
Yüksek Lisans	30	9,00	2,994		

Lisans öğrencilerinin toplam doğru sayısının aritmetik ortalaması 5,30 ve yüksek lisans öğrencilerinin toplam doğru sayısının aritmetik ortalaması 9,00 olup aralarındaki farka ait t değeri 6,320 olup $p < 0,05$ önem düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Bu bulgu toplam doğru sayısına göre lisans ve yüksek lisans öğrencilerinin arasındaki farkın yüksek lisans öğrencilerinin lehine anlamlı olduğunu göstermektedir.

4.4 Ankete Verilen Yanıtların Öğrencilerin Demografik Özelliklerine Göre Karşılaştırılması ile İlgili Bulgular

Araştırmaya katılan öğrencilerin demografik özelliklerine göre doğru yanıt sayısı açısından aralarında farklara ilişkin analiz sonuçları tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8: Araştırmaya katılan öğrencilerin demografik özelliklerine göre doğru yanıt sayısı açısından aralarındaki farkla ilgili bulgular

		Aritmetik Standart			Test	p
		N	Ortalama	Sapma		
Cinsiyet	Kız	50	6,68	3,113	t=,102	,909
	Erkek	25	6,76	3,345		
Ana sanat alanı	Resim	43	7,07	2,963	t=1,723	,089
	Grafik Tasarımı	29	5,79	3,256		
Mezun olunan lise	Güzel Sanatlar Lisesi	38	6,05	3,013	KW=6,526	,163
	Meslek Lisesi	17	6,53	2,982		
	Anadolu Lisesi	17	8,24	3,308		
	İmam Hatip Lisesi	2	7,00	5,657		
	Fen Lisesi	1	8,00	0,000		
Yaş	25 yaş ve altı	53	5,83	2,786	t=4,093	,000
	26 yaş ve üstü	22	8,82	3,096		

Araştırmaya katılan öğrencilerin yaşlarına göre doğru yanıt sayısı açısından aralarında farka ait t değeri 4,093 olarak $p < 0,05$ önem düzeyinde anlamlı iken cinsiyetlerine, ana sanat alanına, mezun oldukları liseye göre doğru yanıt sayısı açısından aralarında farka ait analizlerin tümü $p > 0,05$ önem düzeyinde anlamsız bulunmuştur.

Bu bulgular öğrencilerin yaşlarına göre doğru yanıt sayısı açısından aralarındaki farkın anlamlı olduğunu cinsiyetlerine, ana sanat alanına, mezun oldukları liseye göre doğru yanıt sayısı açısından aralarındaki farkların anlamsız olduğunu göstermektedir.

Tablodan 26 yaş ve üstündeki öğrencilerin 25 yaş ve altındaki öğrencilere göre doğru yanıt sayısı ortalamalarının daha yüksek olduğu görölmektedir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

V. SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

5.1 Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın sonuçlarına bakıldığında odak grupta yer alan Ondokuz Mayıs Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı'na kayıtlı lisans son sınıf ve yüksek lisans öğrencilerinin sanat tarihini hegemonyası altına almış metafizik kavramına aşina olmadıkları görülmüştür. Tablo 5'te de ele alındığı üzere yüksek lisans öğrencileri lisans öğrencilerine kıyasla doğru cevap bazında daha iyi performans göstermiş olsalar da genel olarak bakıldığında doğru cevap oranlarının ortalaması %50'nin altında kalmıştır.

Sonuçlara bakıldığında öğrencilerin en çok doğru cevap verdiği soru %85 oranla 4 numaralı soru olan "Mitoloji nedir?" sorusu olmuştur. Bu kavramın günlük hayatta (tiyatro, sinema, edebiyat vb.) çokça önümüze çıkıyor olması bilinirlik düzeyini arttırdığı düşüncesine yol açıyor. Diğer taraftan öğrencilerin %85 oranla en çok diğer seçeneklere yöneldiği soru ise 14 numaralı soruda yer alan Caspar David Freidrich'e ait olan "Deniz Kenarındaki Keşiş" olmuştur. Seçeneklerdeki birbirine yakın duygu ifadeleri öğrencilerin doğru seçim yapmasında zorlandığını göstermiştir. Anketi yanıtlayan öğrencilerin %60 oranla en çok "Bilmiyorum" seçeneğini işaretlediği soru ise 6. soru olan Kandinsky'nin bir sözünün sahibinin arandığı soru olmuştur.

Genel olarak sonuçlar değerlendirildiğinde günlük hayatımıza daha çok sirayet eden hikayelerden yola çıkmış resimlerin ve kavramların (1,3,4 sorular) bilinirlik düzeyleri diğerlerine göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Diğer taraftan daha çok akademik bilgi gerektiren sorulara (12,13,14,16,19,20 sorular) verilen yanıtların doğruluğu oldukça düşük seviyelerde kalmıştır.

Sonuçların ilginç taraflarından biri de öğrencilerin, özellikle lisans son sınıf öğrencilerinin bilmiyorum seçeneğini çokça işaretlemeleri olmuştur. Bu sonuç, öğrencinin sorularla birlikte verilen resimler ya da terimler üzerinde hiçbir fikri olmadığını göstermektedir. Soruların altında yer alan şıklar ile sorularla birlikte verilen

resim arasında hiçbir bağlantı kuramamaları bu araştırmanın önemli bir sorunu ortaya çıkarmasında önemini ortaya koymaktadır. Öğrencilerin, sanat tarihinin tüm kılcal damarlarının içine nüfus etmiş metafizik kavramından bu denli uzak olmaları sanat tarihinde yer alan birçok resmi de yorumlamasında eksiklik olarak kendini gösterecektir.

Bu şekilde mezun olacak öğretmen adaylarının eksiklikleri eğitecekleri öğrencilerde de kendini gösterecektir. Yüzeysel ve sığ bir sanat bilgisiyle yeni bir nesli eğitecek olan bu öğretmen adaylarının mezun olmadan önce eğitimlerini daha üst seviyeye çekmek Yüksek Öğretim Kurumu'nun şiarı olması gerekmektedir.

5.2 Öneriler

Bu çalışmanın amacı güzel sanatlar eğitimi bölümü resim-iş öğretmenliği programına kayıtlı lisans son sınıf ve yüksek lisans öğrencilerinin resimlerdeki metafizik kavramlarla olan ilişkisini incelemek ve bu ilişki düzeyinin derecesini belirlemektir. Çıkabilecek negatif sonuçlara göre de çözüm önerilerinde bulunmaktadır.

Sanat eğitimi uygar bireyin oluşumunda önemli bir yere sahiptir. Çocuk yaşlarda alınan sanat eğitimi ile yaratıcı, estetik algı düzeyi gelişmiş, çevresindeki estetik açıdan rahatsız edici oluşumlara müdahale edebilecek bilinçte bireyler yetişebilir. İyi bir sanat eğitimi toplumun uygar seviyelere çıkmasında sağlam bir temel oluşturur. Yaygın ve Örgün eğitim aracılığıyla sanat eğitimi verilir. Yaygın Sanat Eğitiminin hedef kitlesi toplumun tümünü ve her yaş grubunu kapsar. Araçları ise ülkedeki ve evrensel boyuttaki sanatsal birikimler ve bu birikimlerin sunulduğu ortamlar ve eylemlerdir. Amacı sanatsal duyarlılığı toplum içinde yaygınlaştırmaktır. Örgün Sanat Eğitimi, eğitim kurumlarında verilen sanat eğitimidir. Bunlar ilk ve Ortaöğretim ile yüksek öğretim kurumlarıdır. Yüksek öğretim kurumları arasında Güzel Sanatlar Fakülteleri çoğunlukla görsel sanatlar ve tasarım dallarında eğitim veren en önemli kurumlardandır (Kaya, 2010).

Araştırma bulguları Ondokuz Mayıs Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Eğitimi Programı'na kayıtlı yüksek lisans öğrencileri ve özellikle lisans son sınıf öğrencilerinin sanat tarihinin tüm katmanlarında zuhur etmiş metafizik öğeler hakkında bilgilerinde çok eksiklikler olduğunu göstermiştir. Var olan bu eksiklik

öğrencilerin sanat tarihinde yer etmiş resim, kavram ve akımları doğru bir şekilde çözümleyemediğini göstermiştir. Bu eksiklik öğretmen olmaya aday öğrencilerin eğiteceği öğrencilere de aktırılacaktır. Zaten ülkemizde yeterli ilgiyi görememiş görsel sanatlar alanı bu tip eksik ve yetersiz bilgilendirilmiş nesiller ile hak ettiği seviyeye hiçbir zaman ulaşamayacağı düşünülmektedir.

Üniversitelerin güzel sanatlar eğitimi bölümlerinde sanat tarihini avucunun içine almış bu kavram hakkında verilecek eğitimlerin, öğretmen adaylarının bu konuda daha donanımlı yetişmelerine ve zamanı geldiğinde eğitim-öğretim ortamlarında uygulayarak daha fazla verim almalarına fırsat verecektir.

KAYNAKÇA

- Açıkgenç, A. (1992). *Bilgi felsefesi*. İstanbul: İnsan.
- Akarsu, B. (1979). *Çağdaş felsefe akımları*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Alptuğ, T. (1989). Modern felsefede metafiziğin elenmesi ve yol açtığı bilgi kuramsal sorunlar. İzmir: Ege Üniversitesi Yayınları.
- Aral, Ö. Y. (2010). De Chirico: mekanın metafizik belleği. *Sanat Dergisi*, 37-42. 07 05,2019 tarihinde <http://dergipark.org.tr/ataunigsfd/issue/2603/33511> adresinden alındı
- Aristoteles. (1985). *Metafizik, Aristoteles*. (A. Arslan, Çev.) İzmir: Ege Üniversitesi Yayınları.
- Aster, E. V. (1999). *İlkçağ ve ortaçağ felsefe tarihi*. (V. Okur, Çev.) İstanbul: İm.
- Aziz, A. (2015). Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri ve teknikleri. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Bodnar, C. A., Anastasio, D., Enszer, J. A., ve Burkey, D. D. (2016). Engineers at play: games as teaching tools for undergraduate engineering students. *Journal of Engineering Education*, 105, 147-200.
- Cevizci, A. (2001). *Metafiziğe giriş*. İstanbul: Paradigma.
- Cevizci, A. (2001). *Ortaçağ felsefesi tarihi*. Bursa: Asa.
- Çifçi, M. K. (2010). *Eski mısır dininde tanrı ve öte dünya inancı* (Yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya). Erişim adresi: <https://docplayer.biz.tr/68466353-Eski-misir-dininde-tanri-ve-ote-dunya-inanci.html>
- Claudon, F. (1988). *Romantizm sanat ansiklopedisi*. (Özdemir İnce, Çev.) İstanbul: Remzi.
- Copleston, F. (1986). *Aristoteles*. (A. Yardımlı, Çev.) İstanbul: İdea Yayınları.
- Çotuksöken, B., ve Babür, S. (1989). *Ortaçağ'da felsefe*. İstanbul: Ara.
- Descartes. (1995). *Felsefenin ilkeleri*. (M. Akın, Çev.) İstanbul: Say.
- Doğan, Ö. (1990). *Günümüzde felsefe disiplinleri*. Ankara: Ara.
- Erbaş, A., Gündüz, Ş., Harman, Ö. F., Aydın, F., ve Taşpınar, İ. (2011). *Yaşayan dünya dinleri*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Erhat, A. (2015). *Mitoloji sözlüğü*. İstanbul: Remzi.
- Gilson, E. (1986). *Tanrı ve felsefe*. (M. Aydın, Çev.) İzmir: Ege Üniversitesi Yayınları.
- Gombrich, E. H. (2007). *Sanatın öyküsü*. (E. Erduran, & Ö. Erduran, Çev.) İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Gül, E. (2016). Caspar David Friedrich'in romantizmi. *Düşün-ü-yorum*, 3-7. 07 07, 2019 tarihinde http://www.dusunuyorumdergisi.com/wp-content/uploads/2017/01/aav_gazete_sayi_69.pdf adresinden alındı
- Gülbahar, Y., ve Kalelioğlu, F. (2014). The effects of teaching programming via scratch on problem solving skills: a discussion from learner's perspective. *Informatics in Education-an International Journal*, 33-50.
- Hacıkadıroğlu, V. (1996). *Felsefe tartışmaları 11. kitap*. İstanbul: Panorama.
- Hançerlioğlu, O. (1982). *Felsefe sözlüğü*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Hanratty, G. (2002). *Aydınlanma filozofları: Locke-Hume ve Berkeley*. (T. İmamoğlu, ve C. Büyük, Çev.) İstanbul: Anka.
- Heidegger, M. (1998). *Metafizik nedir*. (M. Ş. İpşiroğlu, Çev.) İstanbul: Kaknüs.
- Hodge, S. (2014). *Gerçekten bilmeniz gereken 50 sanat fikri*. (E. Gözgülü, Çev.) İstanbul: Domingo.

- Hume, D. (1976). *İnsanın anlama yetisi üzerine bir soruşturma*. (O. Auroba, Çev.) Ankara: Hacettepe Yayınları.
- İşpiroğlu, N., ve İşpiroğlu, M. (2012). *Oluşum süreci içinde sanatın tarihi*. İstanbul: Hayalperest.
- Kandinsky, W. (2010). *Sanatta ruhsallık üzerine*. (Ş. Erdoğan, Dü.) İstanbul: Altıkırkbeş Yayın.
- Kant, I. (1983). *Gelecekte bilim olarak ortaya çıkabilecek her metafiziğe prolegoma*. (İ. Kuçuradi, ve Y. Örnek, Çev.) Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları.
- Kant, I. (1994). *Arı usun eleştirisi*. (A. Arslan, Çev.) Ankara: Vadi.
- Kaya, P. D. (2010). Ülkemizde sanat eğitiminin sorunları. *Sanat Dergisi*, (11), 149-151. mayıs 12, 2019 tarihinde <http://dergipark.org.tr/ataunigsfd/issue/2599/33440> adresinden alındı
- Kınay, C. (1993). *Sanat tarihi*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Kovulmaz, B. (Ed.). (2009). *Van Gogh*. (B. Kadıoğlu, Çev.) İstanbul: Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık.
- Krausse, A. C. (2005). *Rönesanstan günümüze resim sanatının öyküsü*. (D. Zaptçioğlu, Çev.) İstanbul: Literatür.
- Magee, B. (2001). *Büyük filozoflar*. (A. Cevizci, Çev.) İstanbul: Paradigma.
- Nietzsche, F. (2012). *İnsanca, pek insanca I*. (M. Tüzel, Çev.) İstanbul: İş Bankası Kültür Yayınları.
- Özdemir, M. (2015). *Savaş ve sanat*. İstanbul: İstanbul Büyükşehir Belediyesi.
- Parla, T. (Ed.). (1984). *Türk ve dünya ünlüleri ansiklopedisi*. İstanbul: Anadolu.
- Parvin, G. D. (2017). *Yaratıcı deneyimde bedenın gizemi* (Sanatta yeterlilik tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara). Erişim adresi: <http://www.openaccess.hacettepe.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/11655/3927/Parvin%20GHORBANZADEH%20DİZAJI.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Passeron, R. (1982). *Sürrealizmin sanat ansiklopedisi*. (S. Tansuğ, Çev.) İstanbul: Remzi.
- Patton, M. Q. (2018). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri 3. Baskıdan çeviri*. (M. Bütün, ve S. B. Demir, Çev.) Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Pettersson, R. (2018). Jan van eyck and the ghent altarpiece. *Journal of Visual Literacy*, 37, s. 3-16. doi.org/10.1080/1051144X.2018.1532675
- Popkin, R. (2001). *Metafiziğin kısa tarihi*. (A. Cevizci, Çev.) İstanbul: Paradigma.
- Ross, D. (2002). *Aristoteles*. (A. Arslan, Çev.) İstanbul: Kabalcı.
- Sadıkoglu, P. (2007). Antik mısır sanatı ve tarihsel akıştan günümüze etkiler. İstanbul: Boyut Matbaacılık.
- Sakarya Üniversitesi. (t.y.). Modern sanat tarihi I – ders 6. Erişim adresi: http://content.lms.sabis.sakarya.edu.tr/Uploads/50974/49289/modern_sanat_tarihi_1_ders_6.pdf
- Sezgi, (2019, 7 Temmuz). Erişim adresi: <http://sozluk.gov.tr>
- Sönmezer, G. (2014). *Symbolist resimde mistik bir öge olarak peyzaj* (Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara).
- Şimşek, H., ve Yıldırım, A. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri, (11. Baskı)*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Şulul, C. (2003). Metafiziğin tarihsel evrimi. *HRÜ. İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 57-69.
- Timuçin, A. (1997). *Düşünce tarihi*. İstanbul: İnsancıl.
- Uygur, N. (1984). *Felsefenin çağrısı*. İstanbul: Remzi.

- Yıldırım, C. (1992). *Felsefe tartışmaları II. Kitap* (Cilt 2). İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi.
- Yıldırım, C. (1997). *Bilimsel düşünme yöntemi*. İstanbul: Bilgi.
- Zeller, E. (2001). *Grek felsefesi tarihi*. (A. Aydoğan, Çev.) İstanbul: İz.

EKLER

1- Anket Soru Formu

Resim-iş öğretmenliği programına kayıtlı lisans ve yüksek lisans öğrencilerinin resimlerdeki metafizik öğelerden çıkardıkları anlamlar.

Anket Yönergesi

Bu Anket:

1. ‘Resim-iş öğretmenliği programına kayıtlı lisans ve yüksek lisans öğrencilerinin resimlerdeki metafizik öğelerden çıkardıkları anlamlar’ konulu yüksek lisans tezinde yararlanılmak üzere hazırlanmıştır.
2. Vereceğiniz cevaplar araştırmamız için katkı sağlayacak ve anket bilgileri tezin araştırma konusunu değerlendirmek dışında herhangi bir amaç için kullanılmayacaktır.
3. Bu anket akademik başarıınızı ölçmeyecektir.
4. Lütfen size en doğru görünen cevabı işaretleyiniz ve cevaplanmamış soru bırakmayınız.
5. Sonuçların güvenilirliği açısından soruları içtenlikle yanıtlamanız çok önemlidir.
6. Katılımınız için çok teşekkür ederim.

Kemal ÖZEN

EĞİTİM DURUMUNUZ?	Lisans son sınıf öğrencisiyim ( ) Yüksek lisans öğrencisiyim ( )
CİNSİYETİNİZ?	K ( ) E ( )
YAŞINIZ?	
ANASANAT ALANINIZ? (Yüksek Lisans Öğrencileri Lisans Anasanat Alanını Yazmalıdır)	
MEZUN OLDUĞUNUZ LİSE?	
MEZUN OLDUĞUNUZ ÜNİVERSİTE (Yüksek lisans öğrencileri için mezun olduğu üniversite)	

SORULAR

Soru 1: Metafizik nedir?

- A) Fizik biliminin ilgilendiği alanlardan biridir.
- B) Karl Marx'ın 'Kapital' kitabında bahsettiği bir kavramdır.
- C) Ekonomistlerin kullandığı bir tabirdir.
- D) Görünür dünyanın ötesine vurgu yapan felsefi bir kavramdır.
- E) Albert Einstein'ın kaleme aldığı kitaplardan birinin adıdır.
- F) Bilmiyorum.

Soru 2: Süprematizm nedir?

- A) Hiççilik
- B) Mükemmeliyetçilik
- C) Düşsellik
- D) Mutlak güzellik
- E) Ahlakçılık
- F) Bilmiyorum

Soru 3: 'Gerçeğin, deneye ve akla başvurmadan doğrudan doğruya kavranması.'

Yukarıdaki tanımlama aşağıdaki seçeneklerden hangisine aittir?

- A) Metafizik
- B) Sezgi
- C) Sanat
- D) Felsefe
- E) Tarot
- F) Bilmiyorum

Soru 4: Mitoloji Nedir?

- A) Biyolojinin bir alt dalıdır.
- B) Büyücülük terimidir.
- C) Efsane bilimidir.
- D) Bir resim tekniğidir.
- E) Bir sanat akımıdır.
- F) Bilmiyorum.

Soru 5: Giorgio de Chirico Kimdir?

- A) Hollandalı bir ressam.
- B) Fransız bir sanat eleştirmeni.
- C) Metafizik resmin kurucusu.
- D) Pop-art akımının öncülerinden birisi.
- E) Fizik ile resmi birleştiren bir bilim insanı.
- F) Bilmiyorum.

Soru 6: 'Renk piyano tuşudur, gözler armoni, ruh birçok teli olan piyano. Sanatçı ise ruhta titreşimlere neden olan, bir tuştan diğerine dokunan, bu piyanoyu çalan kişidir.'

Sözlerinin söyleyen sanatçı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Van Gogh
- B) Claude Monet
- C) Vassily Kandinsky
- D) Paul Gauguin
- E) Caspar David Friedrich
- F) Bilmiyorum

Lascaux Mağarası, Fransa, M.Ö. 13.000

Soru 7: Yukarıdaki mağara resminin yapılış amacı nedir?

- A) Yapılan av ve mücadele resmedilmiştir.
- B) Mağara duvarlarını süslemek için yapılmıştır.
- C) Yakalanacak hayvana büyü yapmak amacıyla yapılmıştır.
- D) Yapılacak avın stratejik çalışmasıdır.
- E) Vahşi hayvanları korkutmak amacıyla yapılmıştır.
- F) Bilmiyorum.

Mumya Tabutu, ahşap, M.S. 100-120
(Roma Dönemi), British Museum, Londra.

Soru 8: Yukarıdaki tabutun üzerindeki resimler ne için yapılmıştır?

- A) Ölen kişi ailenin çok sevilen bir bireyi olduğu için.
- B) Ölen kişinin ölmeden önce ne iş yaptığını göstermek için.
- C) Ölen kişinin ressam olduğunu belirtmek için.
- D) Çizimlerin ölen kişiye diğer tarafta yol göstermesi için.
- E) Savaştığı savaşları göstermek için.
- F) Bilmiyorum.

Rafaello, Hezekiel'in Düşü, panel üzerine yağlıboya, 1518.

Soru 9: Yukarıda gördüğünüz Rafaello'ya ait olan 'Hezekiel'in Düşü' isimli eserde kanatlı boğaya yüklenen anlam nedir?

- A) Tanrının sonsuz gücünü simgeler.
- B) Zeus'un cezalandırarak başka bir canlıya dönüştürdüğü tanrıdır.
- C) İncil'i yazan meleklerden birini simgeler.
- D) Nuh Peygamber'in gemiye alacağı hayvanlardan biridir.
- E) Savaş tanrısı Ares'in hayvanlarından biridir.
- F) Bilmiyorum.

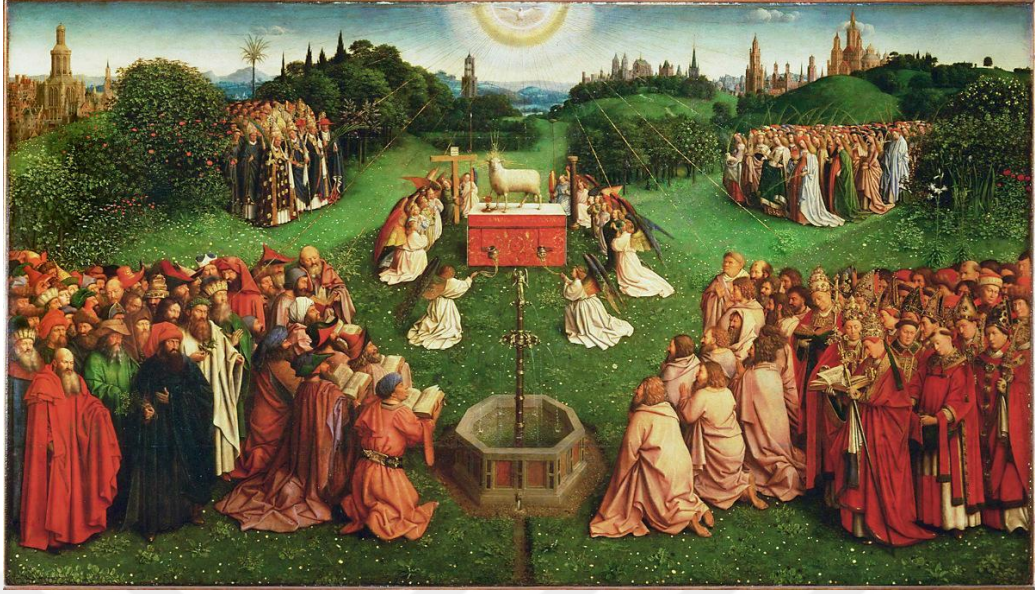

Rafaello, Hezekiel'in Düşü, panel üzerine yağlıboya, 1518.

Soru 10: Yukarıda gördüğünüz Rafaello'ya ait olan 'Hezekiel'in Düşü' isimli eserde kartala yüklenen anlam nedir?

- A) Tanrının keskin görüşlülüğünü simgeler.
- B) Zeus'un cezalandırarak başka bir canlıya dönüştürdüğü tanrıdır.
- C) İncil'i yazan meleklerden birini simgeler.
- D) Nuh Peygamber'in gemiye alacağı hayvanlardan biridir.
- E) Zeus'un gönderdiği Prometheus'un ciğerini yiyen kartaldır.
- F) Bilmiyorum.

Jan Van Eyck, Kuzuya Tapınma, panel üzerine yağlıboya, 1432.

Soru 11: Yukarıda gördüğünüz Jan Van Eyck'a ait olan 'Kuzuya Tapınma' isimli eserde kuzuya yüklenen anlam nedir?

- A) İsa Peygamber
- B) Musa Peygamber
- C) İsmail Peygamber
- D) Verilmiş bir söz üzerine adanacak adaklık
- E) Büyülü güçleri olan bir kurtarıcı
- F) Bilmiyorum

Carlo Carra, Mühendisin Aşığı, tuval üzerine yağlıboya, 1921.

Soru 12: Yukarıda gördüğünüz Carlo Carra'ya ait olan resimde anlatılmak istenen nedir?

- A) Matematiği sevmeyen bir çocuğu betimlemiştir.
- B) Matematikçi olan birinin düşünüyü betimlemiştir.
- C) Sonsuzluğun ölçülemez durumunu betimlemiştir.
- D) Ölçülemez olan düşler dünyasına vurgu yapmıştır.
- E) Matematiğin sanatla olan ilişkisine vurgu yapmıştır.
- F) Bilmiyorum.

Caspar David Friedrich, Deniz Kenarındaki Keşif
tuval üzerine yağlıboya, 1809.

Soru 13: Yukarıda gördüğünüz Caspar David Friedrich'e ait olan resimde anlatılmak istenen nedir?

- A) Denizden gelen fırtınayı yaşadığı köye bildirmekle görevli olan birini resmetmiştir.
- B) Doğa gezisi sırasında gördüğü, intihar etmeyi düşünen birini resmetmiştir.
- C) Doğaüstü güçleri olan keşişin gücünü deniz üzerinde denemesini resmetmiştir.
- D) Doğanın tüm elementleriyle uyum içinde, meditasyon yapan keşişi resmetmiştir.
- E) Sanatçı, içinde bulunduğu depresyonu bu resim aracılığıyla dışa yansıtmıştır.
- F) Bilmiyorum.

Caspar David Friedrich, Deniz Kenarındaki Keşif
tuval üzerine yağlıboya, 1809.

Soru 14: Yukarıda gördüğünüz Caspar David Friedrich'e ait olan resimde deniz, gökyüzü ve ufuk izleyicide hangi duyguyu yaratır?

- A) Depresyon.
- B) Hüzün.
- C) Ölüm.
- D) Huzursuzluk.
- E) Pişmanlık.
- F) Bilmiyorum.

Arnold Böcklin, Ölüler Adası, tuval üzerine yağlıboya, 1880.

Soru 15: Yukarıda gördüğünüz Arnold Böcklin'e ait olan resimde kayıttaki kurguda ne anlatılmak istenmektedir?

- A) Adada yaşayan korkunç yaratığa öldürdükleri adağı sunmaya gitmektedir.
- B) Toplumdan uzakta yaşayan bu insanlar evlerine erzak götürmektedir.
- C) Bu adada yaşayan korsanlar çaldıkları ganimeti paylaşmaya gitmektedir.
- D) Yaşamdan ölüme geçişi sembolize etmek için bu kurgu yaratılmıştır.
- E) Adaya hapsedilmiş sevgilisini kurtarmaya giden prens resmedilmiştir.
- F) Bilmiyorum.

Van Gogh, Buğday Tarlasında Orakçı, tuval üzerine yağlıboya, 1889.

Soru 16: Yukarıda gördüğünüz resimde Van Gogh orakçıyı ne amaçla resmetmiştir?

- A) Tarlada çalışan abisi Theo'nun o anını ölümsüzleştirmek için.
- B) Tarlada çalışan babasının emeğini ölümsüzleştirmek istemiştir.
- C) Göçebe bir ressam olduğu için tarlada çalışan birini görmüş ve resmetmiştir.
- D) Ölümün insanları nasıl ele geçirdiğini betimlemek istemiştir.
- E) Rusya'da ortaya çıkan komünizme destek vermek için bu resmi yapmıştır.
- F) Bilmiyorum.

William BLAKE, Abel'in Bedeninin Adem ve Havva Tarafından Bulunması, ahşap üzerine mürekkep ve suluboya, 1826.

Soru 17: Yukarıda gördüğünüz resimde anlatılan konu nedir?

- A) Havva'nın başkasıyla ilişkisini yakalayan Adem'in dramı.
- B) İsa peygamberin ölümüne üzülen yakınları.
- C) Adem tarafından fırlatılan ateş topundan kaçan Kabil.
- D) Adem ve Havva'nın çocukları olan Kabil'in kardeşi Habil'i öldürmesi.
- E) Ölü olan Habil'in tekrar canlanarak mezarından dehşetle kaçması.
- F) Bilmiyorum.

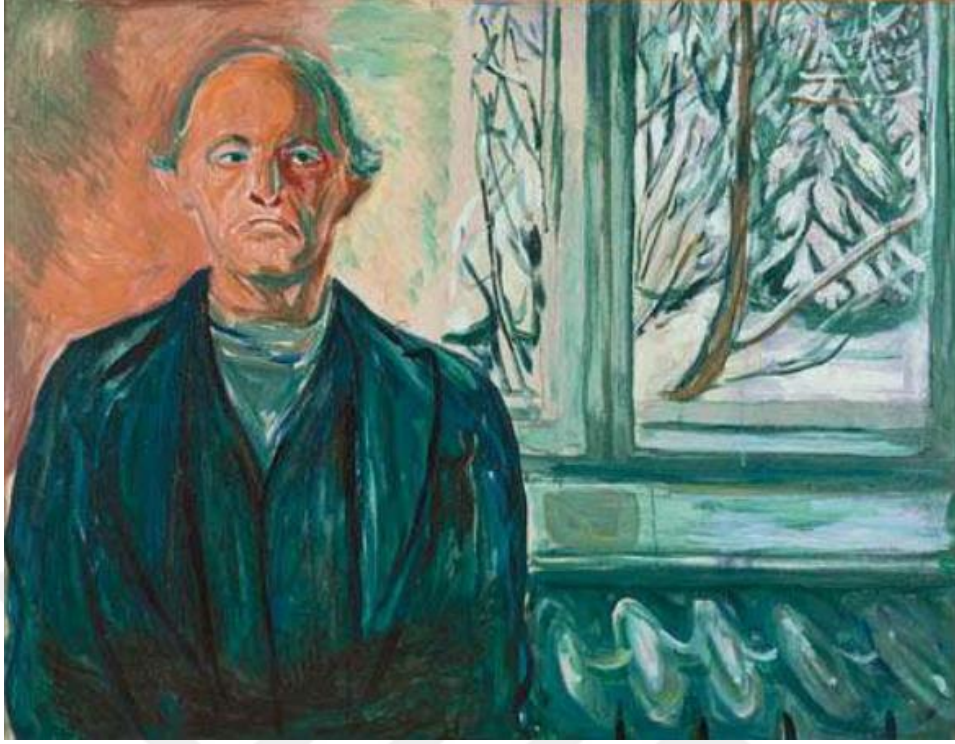

Paul Gauguin, Vaaz Sonrası Hayal (Melekle Güreşen Yakup),
tuval üzerine yağlıboya, 1888.

Soru 18: Yukarıda gördüğünüz resimde Paul Gauguin detaylara özen göstermemesi ve koyu renkleri seçmesinin nedeni nedir?

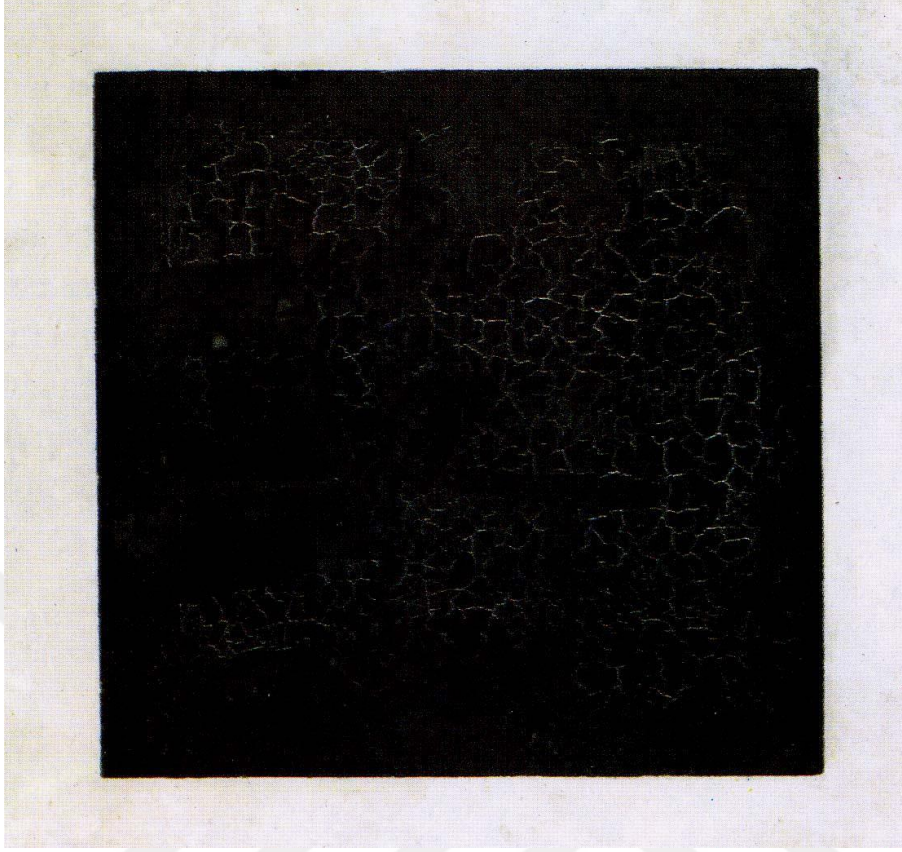
- A) Gauguin'in ilk gençlik dönemi resimlerinden biri olduğu için.
- B) Hızlı ve çabuk resimler ürettiği için.
- C) Bu resim üzerinde daha sonra çalışacağı için.
- D) Maneviyat duygusunu arttırmak için.
- E) Resmi yaparken sıkıldığı için.
- F) Bilmiyorum.

Edvard Munch, Pencerenin Yanında Oto Portre,
tuval üzerine yağlıboya, 1940.

Soru 19: Yukarıda gördüğünüz Edvard Munch'a ait resimde ressam ne anlatmak istemiştir?

- A) Ressamın soğuk geçen günlere karşı olumsuz düşüncelerini yansıtmıştır.
- B) Sanatçının kışın evinde çıkan yangını resmetmiştir.
- C) Ölümün soğukluğunun bir adım ileride olduğunu vurgulamak istemiştir.
- D) Dışarıdaki olumsuz durumla arasına perde çekerek kendisini soyutlamak istemiştir.
- E) Soğuk geçen günde sıcak kaloriferin yanında huzursuz bir şekilde durmaktadır.
- F) Bilmiyorum.

Kazimir Maleviç, Siyah Kare, tuval üzerine yağılıboya, 1915.

Soru 20: Maleviç'in bu resmi hangi akımı başlatmıştır.

- A) Minimalizm.
- B) Soyut Resim.
- C) Süprematizm.
- D) Gotik Sanat.
- E) Sürrealizm.
- F) Bilmiyorum.

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Fakültesi Dekanlığı

Sayı : 97972159-100-E.51552
Konu : Kemal ÖZEN Uygulama İzin Onayı

07/05/2019

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü 06/05/2019 tarihli ve 42301062-100-E.51062 sayılı yazısı.

Enstitünüz Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Resim-İş Eğitimi yüksek lisans programı öğrencisi Kemal ÖZEN'in "Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Öğretmenliği Programına kayıtlı Lisans ve Yüksek Lisans Öğrencilerinin Metafizik Resim Örneklerinden Çıkardıkları Anlamlar" konulu tez çalışmasının uygulamalarını Fakültemiz Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Öğretmenliği programındaki 4. sınıf öğrencilerine uygulayabilme talebi Dekanlığımız tarafından uygun görülmüştür.

Bilgilerinize rica ederim.

e-İmzalıdır

Prof. Dr. Seher BALCI ÇELİK
Dekan V.

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ETİK KURUL KARARLARI

KARAR TARİHİ	TOPLANTI SAYISI	KARAR SAYISI
18.04.2019	4	2019 - 122

KARAR NO: 2019 - 122
Üniversitemiz Eğitim Bilimleri Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Kemal ÖZEN'in Prof. Dr. İbrahim Halil TÜRKER danışmanlığında "Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Öğretmenliği Programına Kayıtlı Lisans ve Yüksek Lisans Öğrencilerinin Metafizik Resim Örneklerinden Çıkardıkları Anlamlar" isimli yüksek lisans tezine ilişkin anket çalışmasının içeren 15091 sayılı dilekçesi okunarak görüşüldü.

Üniversitemiz Eğitim Bilimleri Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Kemal ÖZEN'in Prof. Dr. İbrahim Halil TÜRKER danışmanlığında "Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Öğretmenliği Programına Kayıtlı Lisans ve Yüksek Lisans Öğrencilerinin Metafizik Resim Örneklerinden Çıkardıkları Anlamlar" isimli yüksek lisans tezine ilişkin anket çalışmasının kabulüne oy birliği ile karar verildi.